

Temanotat

**Iran: Kristne konvertitter og
hjemmekirker (1) – utbredelse og
vilkår for trosutøvelse**

© Landinfo 2017

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivaretatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report, have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

Christian converts who want to exercise their faith in fellowship with others, have to meet in the privacy of their own homes for worship services – in so-called “house churches”. House churches are usually small in terms of membership, and can be linked to networks abroad or local/national networks. Iranian authorities have declared that the operation of these house churches is illegal.

Several sources indicate that the Christian underground movement has been growing in recent years. Frustration with a repressive and religiously rooted regime and a critical and negative view of Islam, are some of the reasons given as to why Muslim Iranians choose to convert to Christianity. At the same time, the movement is growing as a result of a targeted missionary activity by Christian organizations abroad.

Iranian authorities view the organized house church movement as a political opposition that threatens national security. Consequently, Christian converts have been increasingly exposed to arrests and charges of security-related crimes since 2005, and especially after 2009-2010.

SAMMENDRAG

Kristne konvertitter i Iran som ønsker å utøve sin tro i felleskap med andre, er i dag henvist til å gjøre dette i private hjem – i såkalte hjemmekirker. Hjemmekirkene er som regel små og kan være knyttet sammen i nettverk, enten lokale/nasjonale eller med forbindelser til utlandet. Iranske myndigheter har erklært at driften av hjemmekirkene er ulovlig.

Flere kilder viser til at den kristne undergrunnsbevegelsen har vokst de senere årene. Frustrasjon med et undertrykkende og religiøst forankret regime samt et kritisk og negativt syn på islam, er blant årsakene som gis til hvorfor muslimske iranere velger å konvertere til kristendommen. Samtidig er det et allment inntrykk at bevegelsen vokser som følge av målrettet misjonsvirksomhet fra kristne organisasjoner i utlandet.

Iranske myndigheter definerer den organiserte hjemmekirkebevegelsen som politisk opposisjonsvirksomhet som truer nasjonal sikkerhet. Konsekvensen er at kristne konvertitter i økende grad siden 2005, og særlig etter 2009-2010, har blitt utsatt for arrestasjoner og anklager om sikkerhetsrelaterte forbrytelser.

INNHold

1. Innledning	6
1.1 Kildegrunnlag	6
2. Kristne konvertitter i Iran	7
2.1 Bakgrunn	7
2.2 Konvertittkirkene.....	9
2.3 Hjemmekirker.....	11
2.3.1 Rekruttering til hjemmekirker.....	12
2.4 Antall konvertitter	13
3. Årsaker til konvertering	15
3.1 Et negativt syn på islam.....	16
3.2 Undergrunnsbevegelsen vokser med internasjonal hjelp.....	17
3.3 Misjonsvirksomhet på iransk jord	18
3.4 Tilgang på bibler.....	19
4. Myndighetens holdninger og reaksjoner	20
4.1 Styreform – vilkår for trosfrihet	20
4.2 Myndighetspolicy – apostasi og nasjonal sikkerhet	21
4.3 Arrestasjoner og straffeforfølgelse	23
4.3.1 Hvilke konvertitter er mest utsatt for arrestasjon og straffeforfølgelse?.....	24
5. Reaksjoner fra familie og nærmiljø	26
6. Sivilrettslige forhold	27
6.1 Ekteskapsinngåelse.....	27
6.2 Registrering av fødsel og navn	28
7. Valget mellom å bli i Iran eller reise i eksil	29
8. Referanser	31

1. INNLEDNING

Dette temanotatet er utarbeidet på grunnlag av spørsmål og problemstillinger som utlendingsforvaltningen har meldt inn til Landinfo de senere årene. Bakgrunnen er at en stor andel iranere som har søkt om beskyttelse i Norge, har anført frykt for forfølgelse på grunn av konvertering fra islam til kristendommen.

Det er forbudt for muslimer i Den islamske republikken Iran å konvertere til andre religioner, og kristne konvertitter i dagens Iran har ikke adgang til de registrerte kirkene som finnes i landet. Dermed har det de senere årene vokst frem ulovlige «hjemmekirker» (også kalt husmenigheter), og nettverk av slike hjemmekirker, hvor små grupper av konvertitter møtes i private hjem.

Foreliggende notat beskriver fremveksten av disse hjemmekirkemiljøene, samt hvordan de er organisert og hvorledes det rekrutteres nye medlemmer. Derne tar notatet for seg noen årsaker til at iranske muslimer konverterer til kristendommen, og ulike former for misjonsvirksomhet som legger til rette for at dette kan skje. Kapittel 4 belyser trosfrihetens begrensninger i Iran og myndighetenes oppfatning av den virksomheten som foregår i hjemmekirkene. Kapitlet gir også en kortfattet oppsummering av enkelte myndighetsreaksjoner og presenterer kildeutsagn om hvilke konvertitter som er mest utsatt for arrestasjon og straffeforfølgelse. Avslutningsvis tar notatet kort for seg omfanget av angiveri, enkelte sivilrettslige forhold for konvertitter samt noen betraktninger rundt dilemmaet mange konvertitter står overfor: hvorvidt de skal bli værende i Iran eller forlate landet.

Notatet er del 1 av en todelt publikasjon om kristne konvertitter og hjemmekirker i Iran. Del 2, som publiseres samtidig med dette notatet, gir en grundig gjennomgang av temaer knyttet til arrestasjoner og straffeforfølgelse av konvertitter. Her presenteres konkrete saker hvor konvertitter har blitt straffeforfulgt i Iran de siste årene. Se Landinfo 2017, «Iran: Kristne konvertitter og hjemmekirker (2) – arrestasjoner og straffeforfølgelse».

1.1 KILDEGRUNNLAG

Innholdet i foreliggende notat bygger blant annet på informasjon som ble innhentet på Landinfos tjenestereiser til Tyrkia og England høsten 2016. Landinfo hadde samtaler med kilder med ulik bakgrunn, herunder iranske pastorer og iranske konvertitter, en iransk journalist bosatt i Storbritannia samt representanter for Amnesty International og Human Rights Watch. De enkelte kildene er listet opp i kildelisten.

Tilgangen på primærkilder om konvertitter er begrenset i dagens Iran. Landinfo valgte derfor å reise til Tyrkia og England – hvor flere kristne organisasjoner opererer i iranske eksilmiljøer – for å innhente relevant informasjon. Utvelgelsen av kilder er begrunnet med Landinfos ønske om å snakke med personer som har vært, eller er, direkte berørt av problemstillingene som notatet tar opp.

Det understrekes at mange av de iranske kristne kildene i eksil (enkeltpersoner og organisasjoner) er aktører som driver aktiv misjonering rettet mot befolkningen i Iran, og at informasjonen de leverer ikke nødvendigvis alltid er objektiv eller faktabasert. Samtidig besitter flere av dem, på bakgrunn av personlige erfaringer,

viktig førstehåndsinformasjon om situasjonen for iranske konvertitter, og kan bidra til å tegne et godt bilde av situasjonen.

Informasjonen innhentet fra muntlige kilder, er supplert med offentlig tilgjengelig informasjon fra menneskerettighetsorganisasjoner, FN-organer, andre utlendingsmyndigheter, nyhetsartikler og annen litteratur.

En generell svakhet ved kildematerialet er mangelen på uavhengige kilder. Iranske myndigheter begrenser muligheten for utenlandske medier og andre observatører til å innhente informasjon fritt i landet. Også når observatører får adgang til å besøke Iran, må de begrense kontakten med lokale kilder for ikke å sette disse i fare for represalier fra myndighetene.

Mange nyhetsartikler og menneskerettighetsrapporter synes derfor i stor grad å basere seg på flere av de samme kildene i iranske konvertittmiljøer utenfor Iran. Det betyr at det er vanskelig å verifisere informasjon og påstander som formidles fra involverte aktører ved å konsultere andre kilder. Opplysninger som synes bekreftet av flere kilder, kan vise seg å stamme fra én enkelt primærkilde (se også innledende kildeomtale i notatets del 2, om arrestasjoner og straffeforfølgelse).

Flere av de muntlige kildene notatet bygger på, er enten anonymisert, eller så er opplysninger om deres personlige forhold og bakgrunn utelatt. Dette er gjort etter kildenes eget ønske og for å ivareta deres sikkerhet og virksomhet.

2. KRISTNE KONVERTITTER I IRAN

2.1 BAKGRUNN

Kristendommen har en lang historie og dype røtter i Iran. Dens tilstedeværelse på iransk jord går tilbake til det tredje århundre e.Kr., muligens enda tidligere (Miller 2015, s. 67). De mange og gamle kirkebyggene som finnes, og som fortsatt er i bruk, er konkrete eksempler på kristen tilstedeværelse på iransk jord (Vartanian 2015). Disse tradisjonelle kristne gruppene får i henhold til Irans grunnlov utøve sin tro og organisere familierettslige forhold innenfor sine kirkesamfunn (Constitution 1979, § 13).

Dette gjelder imidlertid ikke personer som har konvertert fra islam til kristendommen (eller en annen religion). Frafall fra islam er forbudt og straffbart i Iran. Tidligere, og på visse betingelser, har myndighetene likevel tolerert eksistensen av protestantiske kirkesamfunn hvor mange medlemmer var konvertitter med muslimsk bakgrunn (heretter omtalt som konvertittkirker). Mellom 2009 og 2013 ble imidlertid nesten alle disse kirkene stengt av myndighetene (Elam Ministries, e-post september 2017; CHRI 2013; Kremida 2012). Det betyr at kristne konvertitter i dag er nødt til å utøve sin tro i private hjem og via internett og sosiale medier, noe myndighetene kan slå ned på som ulovlig organisert virksomhet.

Tradisjonelt har iranske kristne tilhørt etniske minoriteter som armenere og assyrere. Disse tilhører således gamle kirkesamfunn basert på felles etnisitet og språk, som Apostolic Church of Armenia og Assyrian Church of the East. I en rekke rapporter

fra de senere årene om kristne i Iran, omtales ofte disse minoritetene som «ethnic Christians». Protestanter, de fleste etniske persere med shiamuslimsk bakgrunn, omtales som «non-ethnic Christians» og «Evangelical Christians» (Miller 2015; Finnish Immigration Service 2015, s. 2-3; ICHRI 2013a, s. 17-21).

Konvertittkirkene i dagens Iran er et resultat av misjonsvirksomhet som fant sted under Pahlavi-styret (1925-1979), men kristen misjon på iransk jord forekom også i noen utstrekning før den tid (Miller 2015, s. 67-68; World Council of Churches u.å.).

De fleste konvertitter i Iran er protestanter, nærmere bestemt pinsevenner, presbyterianere og anglikanere. Kun unntaksvis opplyses det om konvertering til andre grener av kristendommen (CHRI 2017; Walton 2017). Konvertitter har ulik etnisk bakgrunn og gjenspeiler således den multietniske og flerkulturelle iranske befolkningen.

Slik Landinfo ser det, kan konvertitter på iransk jord grovt sett deles inn i to hovedgrupper, avhengig av når de konverterte. Den første gruppen er de som konverterte som følge av vestlig misjonsvirksomhet før etableringen av den islamske republikken i 1979, deres etterkommere og et forholdsvis lite antall nye konvertitter frem til omtrent 2005-2006. Disse konvertittene har vært tilknyttet registrerte konvertittkirker hvis menigheter for det meste besto av personer med persisk og muslimsk bakgrunn, men også personer med assyrisk, armensk, kurdisk eller annen etnisk bakgrunn. De største og mest kjente er Assembly of God-kirkene, som var pinsemenigheter med tilknytning til amerikansk pinsebevegelse. I tillegg fantes det presbyterianske og anglikanske kirker som også misjonerte og døpte muslimer. Disse kirkene fikk på visse vilkår lov til å fortsette virksomheten etter den islamske revolusjonen i 1979 og frem til rundt 2013 (DIS, DRC & Landinfo 2013, s. 10-11).

I 1979 skal det ha vært omtrent 500 konvertitter med muslimsk bakgrunn i Iran (Elam Ministries u.å.; Miller 2015, s. 71). Selv om tallene er usikre, er denne eldste gruppen konvertitter relativt liten, og utgjør en brøkdel av konvertittene i dagens Iran.

Den andre og største gruppen konvertitter er de som har konvertert etter 2005-2006, som følge av kristen misjonsvirksomhet rettet mot befolkningen i Iran fra utlandet (se kapittel 2.5 om antall konvertitter). Denne misjoneringen skjer via satellitt-TV, ved bruk av internett og sosiale medier samt ved spredning av bibler på persisk. Flere kilder opplyser dessuten at det også foregår misjonsvirksomhet overfor muslimer innad i landet til tross for myndighetenes repressive tiltak. Noen av dem som forkynner det kristne budskapet i Iran, har fått opplæring og blitt døpt i utlandet (Chiaromonte 2016; pastor og medlem av eldsterådet i Church of Iran, møte i London november 2016; Lane 2014).

De aller fleste av disse nyere konvertittene har sannsynligvis ikke hatt kontakt med de registrerte konvertittkirkene, men tilhører hjemmekirkebevegelsen. Denne bevegelsen har utviklet seg til å bli en undergrunnsbevegelse. Ifølge Mansour Borji, iranskfødt pastor og leder av Article 18, en kristen menneskerettighetsorganisasjon som arbeider for religionsfrihet i Iran (møte i Uxbridge november 2016), har hjemmekirker oppstått uavhengig av konvertittkirkene. Dette gjelder både de enkeltstående og de som er med i nettverk. Borji opplyste til Landinfo at muslimer over hele Iran konverterer og danner hjemmekirker og nettverk etter å ha fulgt

kristne programmer på satellitt-TV, og ved å ta i bruk sosiale medier og annen informasjonsteknologi.

Samtidig har flere kilder påpekt overfor Landinfo at hjemmekirkebevegelsen i utgangspunktet utviklet seg og vokste som en konsekvens av de restriksjoner som myndighetene påla konvertittkirkene, for å hindre deres utfoldelse og vekst. Både en iransk pastor tilknyttet en kristen organisasjon i Istanbul (møte september 2016) og Mansour Borji (møte november 2016) viste til at det økte politiske presset som ble rettet mot konvertittkirkene og deres ledelse etter 2005, bidro til at medlemmer av kirkene begynte å drive religiøs virksomhet i private hjem. Det var dermed ikke noe absolutt skille mellom disse to gruppene konvertitter. Etter hvert som konvertittkirkene ble stengt, har også de konvertittene som formelt eller uformelt var tilknyttet disse kirkene, blitt henvist til å praktisere sin tro privat (World Watch Monitor 2016; Kremida 2012; Bradley 2014).

I likhet med andre samfunnsgrupper som oppfattes å være kritiske til eller en trussel mot regimet, ble situasjonen for konvertitter med muslimsk bakgrunn ytterligere forverret etter det omstridte presidentvalget i juni 2009. Fra og med romjulen 2009 har myndighetene rettet økt oppmerksomhet mot hjemmekirkebevegelsen. Parallelt med forverringen av den generelle menneskerettssituasjonen i landet, har det vært en kraftig økning i antall arrestasjoner og rettsprosesser mot personer tilknyttet denne bevegelsen (Bradley 2014, s. 186; Landinfo 2017).

Gitt disse omstendighetene har konvertitter i dagens Iran, i tett samarbeid med kristne organisasjoner i utlandet, utviklet en rekke verktøy og fora som gir dem mulighet til å skaffe seg religiøs litteratur, få opplæring og ha kontakt med trosfeller via åpne og lukkede gruppefelleskap på internett. Satellitt-TV, nettbaserte kirker, applikasjoner og sosiale medier som for eksempel Facebook og YouTube, brukes til forkynnelse og gudstjenester, til å utveksle ideer, gi uttrykk for sin tro samt drive misjonsarbeid rettet mot muslimske iranere (Open Doors USA 2017a; iransk pastor tilknyttet en kristen organisasjon, møte i Istanbul september 2016; Ellis 2016a; Mansour Borji, møte november 2016).

2.2 KONVERTITTKIRKENE

Irans konvertittkirker, hvis menigheter i hovedsak besto av konvertitter med muslimsk bakgrunn, har opplevd større press, mer synlig kontroll, mer trakassering og flere restriksjoner enn andre kristne kirkesamfunn i Iran. Det skyldes først og fremst tre viktige forhold.

For det første har konvertittkirkene holdt gudstjenester på persisk og også brukt persiskspråklige bibler og annen kristen litteratur (ICHRI 2013a, s. 20). Dette i motsetning til de armenske og assyriske kirkene, som er etnisk baserte, og som bruker armensk og arameisk som liturgispråk. Bruk av persisk oppfattes som mer truende av myndighetene fordi budskapet dermed har potensial til å nå ut til den muslimske befolkningen i landet (se for eksempel Kremida 2012).

For det andre har konvertittkirkene i mange år hatt en proaktiv holdning til kristen misjon rettet mot sine muslimske landsmenn. Mens de etnisk baserte kirkesamfunnene (og flere andre kirkesamfunn blant protestanter, katolikker og ortodokse kristne) lojalt har fulgt forbudet mot kristen misjon, har særlig Assembly

of God-kirkene holdt fast ved at den kristne tro ikke skulles holdes skjult, men tvert imot skulle kunne praktiseres og forkynnes åpent. Kirkene har derfor i perioder, og særlig på 1990-tallet, drevet aktiv misjonsvirksomhet overfor muslimer, til tross for alle advarsler og trusler fra myndighetshold (ICHRI 2013a, s. 20).

En tredje årsak er at konvertittkirkene, historisk og teologisk, har hatt tilknytning til kirkesamfunn og kristne organisasjoner i vestlige land (ICHRI 2013a, s. 20).

Etter revolusjonen i 1979 tillot likevel myndighetene konvertittkirkene å holde åpent og preke på persisk, men innførte samtidig restriksjoner på aktivitetene for å hindre kirkenes vekst og utbredelse (ICHRI 2013a, s. 20). Ifølge Small Media (2014, s. 54) ble religiøse ledere rett etter revolusjonen bedt om å undertegne en avtale om ikke å misjonere overfor muslimer. Pastor Haik Hovsepian Mehr, leder av Assembly of God, var den eneste kirkelederen som nektet å undertegne en slik avtale.¹

Menighetene i disse kirkene var små. For eksempel, da Landinfo besøkte hovedkirken til Assembly of God i Teheran i 2006, opplyste den daværende pastoren at hans menighet besto av omtrent 500 personer. I tillegg var fem små kirkesamfunn utenfor Teheran også tilknyttet Assembly of God. Landinfo besøkte også ved samme anledning Emmanuel Protestant Church i Teheran. Pastoren der opplyste at hans menighet hadde mellom 120 og 150 medlemmer, mens St. Peter's Evangelical Church, også i Teheran, hadde mellom 60 og 80 medlemmer (møter i Teheran november 2006).²

Med årene økte presset gradvis på kirkene tilknyttet Assembly of God og de presbyterianske og anglikanske kirkene. I 2012 ble flere kirker stengt. Hovedkirken til Assembly of God i Teheran ble stengt i 2013, og pastoren ble fengslet (Small Media 2014, s. 56; CHRI 2013a; DIS, DRC & Landinfo 2013, s. 10-11).³ Siden har kirkene vært stengt.

Det er vanskelig å få klarhet i om det fortsatt finnes åpne konvertittkirker i Iran. Den iranske kristne organisasjonen Elam Ministries har imidlertid i en e-post (september 2017) til Landinfo opplyst at det etter deres kunnskap er tre anglikanske kirker som er åpne i dagens Iran: én i Teheran, én i Shiraz og én i Isfahan. Elam skriver videre at disse kirkene er nøye overvåket av myndighetene. For eksempel opplyser Elam at Etterretningsdepartementet (MOIS) er til stede ved gudstjenestene i kirken i Shiraz og observerer hvem som deltar. Dette bidrar til at de fleste med muslimsk bakgrunn lar være å delta på gudstjeneste, noe kirkelederen også skal ha advart dem mot. Ifølge Elam er det sannsynlig at det tillates at disse kirkene holdes delvis åpne, slik at myndighetene kan påstå at det er religionsfrihet i Iran. I realiteten finnes det

¹ Pastor Haik Hovsepian ble bortført i januar 1994 og senere funnet drept. Drapet ble aldri oppklart. Duane A. Miller omtaler Hovsepian i forskningsartikkelen «Power, Personalities and Politics» (2015, s. 73-74, 81 og 83).

² Emmanuel Protestant Church og St. Peter's Evangelical Church definerte seg som presbyterianske kirker. Begge er stengt i dagens Iran. Av de seks protestantiske kirkene som i 2006 var med i Fellestrådet for de protestantiske kirkene i Iran, var det disse to kirkene i tillegg til Assembly of God-kirken i Teheran som periodevis etter 1979 misjonerte og døyte muslimer (iransk pastor i Assembly of God, møte i Teheran november 2006).

³ Pastor Robert Asserian skal ha blitt midlertidig løslatt mot kausjon 2. juli 2013, etter å ha sittet fengslet i 43 dager. Løslatelsen skal ha vært betinget av at han ikke fortalte noe om saken eller løslatelsen til media (Mohabat News 2013). Våren 2014 opplyste Mansour Borji til Udlændingestyrelsen (DIS 2014, s. 33) at saken mot Asserian fortsatt ikke var behandlet i domstolen. Landinfo har ikke funnet noen nyere informasjon om Asserian.

imidlertid ingen kirker hvor konvertitter med muslimsk bakgrunn kan delta fritt og uten frykt for reaksjoner (Elam Ministries, e-post september 2017).

2.3 HJEMMEKIRKER

Etter at de aller fleste konvertittkirkene ble stengt, er konvertitter i dag henvist til å praktisere sin religion alene, ved hjelp av internett og sosiale medier og/eller i små fellesskap i private hjem – i såkalte hjemmekirker.

Organisering av felles kristen trosutøvelse i hjemmekirker er riktignok ikke et nytt fenomen i Iran. Forfatteren Mark Bradley (2014, s. 166), som har beskrevet forholdene for «Irans nye kristne» inngående, har intervjuet ledere i fem hjemmekirker i Iran. I boken «Too Many to Jail» presenterer han et unikt innblikk i hvordan hjemmekirkene ble etablert og opererte. I forordet til boken (2014, s. 13) fremgår det at det fantes hjemmekirker i landet så tidlig som på 1950-tallet. Imidlertid synes det særlig å være etter 2005, da presset mot kirkene som tok imot og dømte muslimer ble trappet opp, at hjemmekirkefenomenet for alvor brente seg.⁴

En hjemmekirke oppstår når konvertitter samles i private hjem for å få opplæring i kristendom, lese i Bibelen, be og synge sammen og se på forkynnende TV-programmer på persisk via kristne satellitt-kanaler fra utlandet. YouTube og Skype brukes som nevnt også til forkynnelse og undervisning. Medlemmer av hjemmekirker skaffer seg også religiøst materiale fra medier som Telegram, Instagram og WhatsApp (Chiaramonte 2016; Ellis 2016a; Mansour Borji, møte november 2016).

Graden av kontakt mellom hjemmekirkene varierer. Noen er enkeltstående, eller en del av et lokalt nettverk uten kontakt med organisasjoner i utlandet. Andre har en uformell tilknytning til kirker i utlandet, eller de inngår i et mer omfattende nettverk som styres av iranske kristne organisasjoner i utlandet, som Elam Ministries og Pars Theological Center (ICHRI 2013a, s. 20).

Noen av de enkeltstående hjemmekirkene omtales som «TV- og internettmenigheter». Dette er små fellesskap som kan oppstå raskt, etter at enkeltpersoner har fulgt programmer på kristne TV-kanaler, og samler interesserte venner og naboer rundt seg (NOAS et. al 2017, s. 42).

Hjemmekirker som er med i nettverk, er vanligvis løst knyttet sammen, og forbindelsene mellom dem er mer basert på personlige forhold og kontakter enn en forhåndsbestemt organisatorisk struktur. Det er som regel pastorer som fungerer som bindeledd mellom hjemmekirker som er med i et nettverk.⁵ Av sikkerhetsgrunner er

⁴ Da Landinfo besøkte hovedkirken til Assembly of God i Teheran i 2006, opplyste en representant for kirken at medlemmer kunne organisere hjemmekirker på eget initiativ. Representanten fortalte at kirkens ledere ikke hadde kontroll med hva medlemmene gjorde privat, og han kunne derfor ikke hindre at det skjedde. Han hevdet imidlertid at kirken selv hadde gitt etter for myndighetspress og sluttet med organisering av hjemmekirker i egen regi i 2003-2004.

⁵ Pastoren er vanligvis den eldste eller den som konverterte først av medlemmene i en hjemmekirke (UNHCR i Ankara, møte september 2016). Pastorene har ofte tatt kurs i naboland som Tyrkia eller Armenia, eller mottatt opplæring over Skype via kristne nettverk i utlandet.

hjemmekirkene ofte små (Bradley 2014, s. 120; DIS 2014, s. 22-23; DIS, DRC & Landinfo 2013, s. 18-19).

Når det gjelder hjemmekirkenes ledelsesstruktur, synes det også å være noen variasjoner. I sine undersøkelser av fem hjemmekirkenettverk i Iran, fant Mark Bradley (2014, s. 117-141) både det han karakteriserte som en forholdsvis hierarkisk organisering og en mer kollegial og flytende struktur (s. 142-143). Hans funn viser uansett at utvelgelse og opplæring av nye ledere har fulgt et ganske likt mønster i de fem nettverkene, og vært en bevisst strategi for å spre bevegelsen. Bradley beskriver hvordan tidlige hjemmekirkeledere valgte seg ut såkalte «church planters» blant sine medlemmer, og at deres oppgave var å spre evangeliet og rekruttere flere medlemmer til nye hjemmekirker (s. 120, 122-123, 129-130).

Elam Ministries på sin side har i en e-post til Landinfo (september 2017) beskrevet lederskapet i hjemmekirker flest som flytende eller flyktig, og begrunnet det med at ledere ofte blir tvunget til å flykte på grunn av forfølgelse eller av frykt for fremtidig forfølgelse.

Det er også teologiske forskjeller mellom hjemmekirkene. Noen tror ikke på treenigheten og dåp i Faderen, Sønnen og Den hellige ånds navn, og har dermed en annen forståelse av Jesus enn tradisjonell kristendom (Small Media 2014, s. 54; DIS, DRC & Landinfo 2013, s. 15). Church of Iran, som trolig er Irans største nettverk av hjemmekirker, omtales i engelskspråklige kilder som «non-trinitarian». I en artikkel publisert på den iransk-kristne nyhetssiden Mohabat News (2016), omtales Church of Iran som en kult hvis flere ledere tidligere var medlemmer av pinsemenigheten Assembly of God. Det opplyses videre at nettverket teologisk følger eller er inspirert av den amerikanske evangelisten William Branham (1909-1965). Mark Bradley (2014, s. 145-146) omtaler disse konvertittene som «Jesus Only»-gruppen, og viser til at de særlig finnes i byene Rasht og Shiraz.

2.3.1 Rekruttering til hjemmekirker

De fleste iranske muslimer som konverterer i Iran, blir introdusert til kristendommen via familiemedlemmer eller venner. Andre blir introdusert via kristne satellitt-TV-programmer på persisk (ICHRI 2013a, s. 23; Bradley 2014, s. 122, 139).

Blant kildene Landinfo møtte høsten 2016, var det enighet om at familie og venner danner det viktigste utgangspunktet for rekruttering av nye medlemmer til hjemmekirker. For eksempel opplyste Mansour Borji (møte november 2016) at en hjemmekirke starter med personer som i utgangspunktet kjenner hverandre. Vanligvis vil det dreie seg om familiemedlemmer, men gode venner og bekjente man stoler på, kan også etterhvert bli invitert med, og nettverket vil vokse.

Likeledes uttalte en iransk pastor tilknyttet en kirke i Ankara (møte i Ankara september 2016), at hjemmekirker i Iran i all hovedsak er familiebaserte, og at det er ganske vanlig at flere familiemedlemmer vil konvertere, dersom først én i familien gjør det. Det gjelder særlig ektefelle og barn, men det kan også være foreldre, svigerforeldre, søsken og deres familier eller andre nære slektninger. Etter hvert som tiden går, vil familienettverket kunne utvide seg med venner man stoler på. En slik utvidelse kan imidlertid føre til at nettverket lettere oppdages, fordi jo flere som kjenner en hemmelighet, desto større blir muligheten for at én eller flere røper seg

eller blir avslørt. Pastoren kjente selv til et familienettverk som besto i flere år, og som tilslutt omfattet omtrent 50 personer. Nettverket ble oppdaget da en av de sist ankomne i familien opptrådte uforsiktig ved å fortelle om nettverket til en person vedkommende ikke kjente særlig godt. Denne personen meldte da fra til myndighetene (møte i september 2016).

En pastor og medlem av eldsterådet i nettverket Church of Iran (møte i november 2016) påpekte at nettverk av hjemmekirker utvikles på naturlig vis, ved hjelp av vekst og flytting. For eksempel kan en familie i en hjemmekirke flytte fra et sted til et annet, og starte en ny hjemmekirke med familie og gode venner. Et nytt nettverk er dermed etablert.

Noen av kildene fortalte hvordan de selv hadde blitt medlemmer av en hjemmekirke. For eksempel kunne en iransk konvertitt med flyktningsstatus fra UNHCR (møte i Ankara september 2016) fortelle at han var blitt introdusert for kristendommen av en nær venn. Etter hvert som hans interesse for kristendommen utviklet seg, ble han invitert til vennens hjemmekirke hvor de fleste tilhørte samme familie. Litt etter litt hadde han så introdusert kristendommen for sin kone og flere i svigerfamilien, som alle etter hvert hadde erklært seg som kristne.

En pastor i en koreansk protestantisk kirke i Tyrkia (møte i Istanbul september 2016) hadde en litt annen historie. Han fortalte at han som student i Iran var blitt med i en hjemmekirke i Teheran. Da han og familien skulle leie leilighet, og husverten ville vite hvilken religiøs tilhørighet familien hadde, fortalte han at de var kristne. Etter hvert fortalte husverten at han også var kristen og i hemmelighet drev en hjemmekirke bestående av medlemmer i sin egen familie. Den koreanske pastoren, som i tillegg til å studere på diskret vis drev kristen misjonsvirksomhet overfor muslimer, ble etter hvert invitert til å delta i denne hjemmekirken.

2.4 ANTALL KONVERTITTER

Det finnes ingen sikre tall på hvor mange konvertitter som lever i Iran. Ifølge Duane A. Miller (2015, s. 71-72), som blant annet er «adjunct professor» i teologi ved St. Mary's University i San Antonio (Texas),⁶ er det å fastslå antallet konvertitter med muslimsk bakgrunn i et land som Iran, særdeles vanskelig. Både fra kristent og muslimsk hold kan det være motiver for å underrapportere eller overdrive antallet konvertitter. Hva som skal til for å kunne definere en person som konvertitt, kan også diskuteres. Miller hevder imidlertid at selv om antallet konvertitter er ukjent, og definisjonen på hvem som kan kalles konvertitt er uklar, fremstår det som klart at den kristne undergrunnsbevegelsen har vært i vekst etter revolusjonen.

I det følgende presenteres noen estimater fra ulike kilder. Tallene er sprikende, men Landinfo har ikke grunnlag for å gi noen vurdering av hvilke estimater det er størst grunn til å feste lit til.

I sin forskningsartikkel viser Miller (2015, s. 71) blant annet til en anonym, men velinformert kilde som har anslått at det i 2010 var omtrent 100 000 konvertitter i

⁶ Miller er også foreleser i kirkehistorie og teologi ved Nazareth Evangelical Theological Seminary (Israel). Hans hovedområder er religiøs konvertering fra islam til kristendom (tema for hans doktorgradsforskning) og historien om protestantisk misjon i Midtøsten (Miller 2015, s. 66).

Iran. Dette var personer som hadde bekreftet sin tro overfor et kristent trosfellesskap, mest sannsynlig en hjemmekirke, og som, hvis forholdene lå til rette for det, regelmessig deltok i en form for fellesskap. Noen, men ikke alle, var blitt døpt. Miller viser også til The Joshua Project, et initiativ innenfor U.S. Center for World Mission, som per oktober 2014 beregnet antallet kristne, etniske persere til omtrent 175 000. De fleste av disse ble hevdet å være konvertitter med shiamuslimsk bakgrunn. Noen kunne også være konvertitter fra zoroastrismen eller barn av konvertitter med shiamuslimsk bakgrunn. Armenere og assyrere var ikke medregnet i disse anslagene (Miller 2015, s. 72).

Et annet eksempel fremgår av ICHRI-rapporten «Cost of Faith» fra 2013, hvor det vises til at protestanter var estimert til omtrent 66 000 personer i World Christian Database i 2010. Av disse var omtrent 21 000 offisielt anerkjent som protestanter, og besto av både kristne fra etniske minoriteter og personer som hadde konvertert før eller like etter revolusjonen i 1979.⁷ De øvrige, omtrent 45 000 personer, hadde konvertert på et senere tidspunkt og var ikke anerkjent fra myndighetshold (ICHRI 2013a, s. 18).

En rekke kristne organisasjoner (som gjengitt i Latschan 2015; Aghajanian 2014; The Christian Institute 2014) opererer med langt høyere estimater. De fleste varierer mellom 250 000 og 500 000 konvertitter, og antallet synes å være stigende. I 2014 skrev The Christian Institute at den kristne undergrunnsbevegelsen hadde en årlig vekst på omlag 20 prosent.

I en e-post (september 2017) til Landinfo skriver Elam Ministries at det ikke finnes noen pålitelig statistikk over kristne konvertitter, men at all informasjon Elam har, gir en klar indikasjon på at det finnes flere hundretusen kristne i Iran. Elam bygger sin antagelse på tilbakemeldinger fra nettsteder og sosiale medier, alle henvendelser og forespørsler via satellitt-TV og den store etterspørselen etter bibler.

Heller ikke Mansour Borji eller en iransk pastor og medlem av eldsterådet i nettverket Church of Iran (møter november 2016), kunne oppgi tall over konvertitter i Iran. Pastoren i Church of Iran fortalte at nettverket han selv tilhører (han lever i eksil i et europeisk land), er det største på iransk jord. Han anslo at det var omlag 4000 personer tilknyttet nettverket i 2016, og at omtrent 1000 av dem bodde i og rundt byen Rasht. De øvrige var for det meste bosatt i Isfahan, Karaj og Teheran. Han viste videre til at det finnes mange andre små og store nettverk samt enkeltstående hjemmekirker, men understreket at antallet endrer seg hele tiden. Han kunne likevel med sikkerhet si at antallet konvertitter og hjemmekirker hadde vært i jevn vekst i de senere årene.

Mansour Borji påpekte at de mange henvendelsene som kristne organisasjoner i utlandet får fra kristne i Iran, tyder på at hjemmekirkebevegelsen har hatt en betydelig årlig vekst de senere årene. Han mente at antallet kristne vokser med omtrent 20 prosent per år. I likhet med Elam Ministries, viste Borji til at anslagene er utarbeidet på bakgrunn av en stor og økende etterspørsel etter bibler, og de mange

⁷ Slik Landinfo forstår det, refererer «anerkjente protestanter» her til medlemmer (ikke konvertitter) av kirker som praktiserer protestantisme (for eksempel den armenske protestantiske kirken og den tyske kirken), og medlemmer (konvertitter) av andre protestantiske kirker som ble anerkjent før 1979-revolusjonen.

henvendelser og tilbakemeldinger som organisasjonene får fra iranere via internett, sosiale medier, e-post og satellitt-TV kanaler.

3. ÅRSAKER TIL KONVERTERING

Årsakene til at muslimske iranere velger å konvertere til for eksempel kristendommen, synes å være mange og sammensatte. I det følgende presenteres noen eksempler.

En leder i den kristne organisasjonen CCM Ministries⁸ har overfor Fox News (Chiaromonte 2016) hevdet at det særlig er unge mennesker som konverterer til kristendommen i dagens Iran. Mange av Irans unge er lei av regimets undertrykkende og religiøst forankrede styre, ifølge denne lederen. De vil ha sosial frihet, de er rastløse, de ser seg om etter alternativer til islam og oppfatter vestlig kultur og kristendommen som attraktiv. Det å konvertere eller erklære seg som kristen har for noen blitt en form for motkultur mot den iranske revolusjonen i 1979.

I et foredrag om kristne konvertitter på Malta i mai 2017, presenterte en representant for Elam Ministries flere årsaker til at så mange synes å være mottakelige for det kristne budskapet. Han hevdet for det første at mange iranere opplever en kjærlighet til Jesus Kristus (som også er en respektert profet i islam). En annen årsak er at befolkningen har et desillusjonert forhold til det islamske regimet, og ser på islam som religion i lys av dette. Han pekte også på at iransk identitet ikke først og fremst er forankret i islam, men i Irans lange og stolte historie fra før landet ble muslimsk, og at religiøs toleranse er tradisjon i Iran.

Den iranskfødte journalisten Ali Sadrzadeh viste til noe av det samme i sin artikkel «A Tsunami of Atheism» fra 2013. I artikkelen påpekte han en utvikling som har vært merkbar i de senere årene: at mange i Iran, særlig blant landets unge befolkning, har vendt seg bort fra myndighetens strenge fortolkning av islam. Mens noen har søkt annen religiøs tilhørighet i tradisjonell sufisme, «New Age»-sekter, kristendom eller buddhisme, har andre blitt ikke-troende eller ateister.

Mark Bradley peker i boken «Iran and Christianity: Historical Identity and Present Relevance» fra 2008 (som gjengitt i Miller 2015, s. 75-76) på noen historiske aspekter ved iransk kultur som gjør det kristne budskapet attraktivt for noen (shia)muslimer. Disse er konseptet om lidelse og stedfortredende soning (martyrtradisjon), forestillingen om at islam var en form for sosioreligiøs kolonialisme påtvunget landet av arabiske erobrere, og at Det gamle testamentet flere steder tegner et positivt bilde av det gamle Persia.

En iransk pastor og medlem av eldsterådet i nettverket Church of Iran fortalte til Landinfo (møte i november 2016) at, etter hans oppfatning, har iranere ulike motivasjoner for å søke seg mot kristendommen. For noen er det et spørsmål om tro, og disse er «ekte konvertitter» (han brukte uttrykket «real converts»). For andre er

⁸ CCM Ministries skal ha vært involvert i den kristne undergrunnsbevegelsen i Iran i over 20 år.

det mer sentralt at de oppfatter islam som en dårlig religion og derfor ser seg om etter et annet alternativ, for eksempel kristendommen. Andre igjen ønsker seg primært en dåpsattest for lettere å kunne emigrere eller søke asyl i Europa eller Nord-Amerika, ifølge pastoren.

Ifølge en iranskfødt journalist som er bosatt i Storbritannia, og som har god kjennskap til flyktning- og migrasjonsproblematikk i Vest-Europa (møte november 2016), er kristendommen en religion mange i Iran blir kjent med gjennom (forbudte) Hollywood-filmer og TV-serier produsert i vestlige land. Mange beundrer vestlig kultur og oppfatter kristendommen som en religion som representerer modernitet og frihet for individet. Filmer og TV-serier gir mange iranere inntrykk av at i vestlig kristen kultur er «alt» tillatt, også for seksuelle minoriteter. Sånn sett blir, ifølge journalisten, interessen for kristendommen en protest mot den dominerende religiøse kulturen i Iran, som mange, og særlig den unge delen av befolkningen, opplever som altfor streng.

Journalisten uttalte videre at iranere, etter hans oppfatning, er det minst religiøse folket i Midtøsten. Det forhindrer likevel ikke at noen er søkende, blir religiøst interesserte og i sin søken finner frem til for eksempel kristendommen. Journalisten understreket samtidig at kristendommen som religion har en solid posisjon i Iran. Kristendommen er en del av landets religiøse mangfold, og kristne er ingen bortgjemt minoritet. Som eksempel viste han til at kapteinen på det iranske fotballandslaget er kristen armener og en stor folkehelt i det fotballinteresserte Iran. Han har heller ikke vært tilbakeholden med å vise sin kristne tro offentlig, for eksempel ved å korse seg på banen (se også PressTV 2016; Dehghan 2015; Lelic 2006).

Som et annet eksempel viste journalisten til Øverste leder ayatollah Khamenei, som i desember 2015 i full offentlighet besøkte hjemmet til en assyrisk-kristen krigsveteran. Veteranens mor hadde bakt kake i anledning besøket. Øverste leder ba om å få et kakestykke som han spiste foran kameraet. Journalisten understreket at i en kultur hvor mange religiøst konservative muslimer tradisjonelt har oppfattet kristne som urene, og hvor det derfor ble sett på som nødvendig å vaske hendene etter å ha håndhilst, fremstod dette som et sterkt og positivt signal utad av Øverste leder.⁹

3.1 ET NEGATIVT SYN PÅ ISLAM

Flere kilder Landinfo møtte på tjenestereisene til Tyrkia og England høsten 2016, påpekte at et negativt syn på islam er en viktig årsak til at iranere konverterer til kristendommen.

Mansour Borji mente (møte november 2016) at mange iranere har fått nok av islam og islamsk styresett. Etter hans vurdering, og likhet med den iranskfødte journalisten, har Iran den mest sekulært orienterte befolkningen av alle muslimske land i Midtøsten. Samtidig har ikke myndighetene holdt det de lovet med sitt islamske styresett – de har ikke gjort folks liv noe bedre, spesielt ikke på det åndelige plan.

⁹ Hendelsen journalisten viste til, ble publisert på ayatollah Khameneis offisielle hjemmeside, og viser lederens besøk hos en assyrisk familie som feiret jul. Hjemmebesøket ble også omtalt på en rumensk-ortodoks nettside (Pravoslavie 2016; Khamenei.ir 2015).

Mange iranere søker derfor løsninger andre steder. Svarene finner de ikke bare i kristendommen, men også i sufismen, i andre religioner og i ateisme.

En pastor tilknyttet en kristen organisasjon i Istanbul (møte september 2016) mente at det hos noen eksisterer et regelrett hat mot islam, hvilket er et sterkt motiv for å konvertere til kristendommen. Han bemerket videre at mange i vestlige land ikke forstår hvordan påtvungen og streng religiøs praksis kan virke mot sin hensikt, og isteden skape avstand og motvilje mot islam i befolkningen.

Denne motviljen ble illustrert da to av kildene fortalte om egne opplevelser med det islamske styresettet under oppveksten i Iran.

En iransk konvertitt med flyktningstatus fra UNHCR fortalte (møte september 2016) hvordan han som barn hadde tatt avstand fra islam og religion som sådan. Som 12-åring hadde han, sammen med sine skolekamerater og som ledd i undervisningen, vært til stede ved en offentlig henrettelse ved henging. Det var en vond opplevelse som preget ham i lang tid etterpå. Da han i ettertid stilte spørsmål ved det som hadde skjedd, fikk han klar beskjed fra sine lærere om at den henrettede fikk som fortjent, og at henrettelser var Allahs vilje og i overenstemmelse med islamsk lov. Det var derfor ikke tillatt å kritisere eller stille spørsmål ved det som hadde skjedd. Selve opplevelsen og svarene han fikk, gjorde at han etter hvert hadde mistet all tillitt til islam og til religion generelt. I en årrekke hadde han vært ateist, noe som også hadde fått enkelte konsekvenser da han avtjente verneplikten. Fordi han ikke fremsto som troende, hadde en imam i det militære flere ganger utsatt ham for disiplinære tiltak. Blant annet ble han nektet permisjon da hans mor ble dødssyk. Han fikk heller ikke tillatelse til å delta i morens begravelse.

En kvinnelig konvertitt bosatt i et europeisk land (møte november 2016) beskrev hvordan hun gjennom hele oppveksten ble fortalt om islamske verdier, påbud og forbud. Dette gjaldt særlig på skolen, hvor opplæring i islam hadde bred plass, og hvor alle måtte lære arabisk for å kunne lese Koranen på originalspråket, noe hun opplevde som tvang. Etterhvert ble hun via familiemedlemmer kjent med kristendommen og kunne sammenligne de to religionene. Dette hadde vært utgangspunktet for hennes vei mot den kristne tro. Hun ble, sammen med sin familie, medlem i et nettverk av hjemmekirker og levde som aktiv kristen i ti år før hun forlot landet for godt.

3.2 UNDERGRUNNSBEVEGELSEN VOKSER MED INTERNASJONAL HJELP

Kristne organisasjoner i vestlige land har i en årrekke drevet systematisk og målrettet misjonsvirksomhet på persisk rettet mot befolkningen i Iran. Flere av disse organisasjonene har blitt opprettet og drives av iranske kristne som lever i eksil (Small Media 2014, s. 57-64). I tillegg drives en aktiv og omfattende virksomhet blant iranske og persisktalende afghanske asylsøkere og migranter i Irans nærområder (Ellis 2016b; Lane 2014).

Hjemmekirkebevegelsen, som på mange måter fungerer som en undergrunnsbevegelse i Iran, vokser med hjelp av disse utenlandske organisasjonene (Caballero 2016; Lane 2014). Ifølge Mansour Borji ville bevegelsen neppe eksistert i dagens Iran uten bistand fra utlandet (møte november 2016).

Den kristne organisasjonen Elam Ministries, som ble opprettet i 1990 med base i Storbritannia og USA, er et godt eksempel. Elam er sannsynligvis den mest innflytelsesrike organisasjonen som driver misjon rettet mot befolkningen i Iran (Elam Ministries u.å.; Ellis 2016b). Elam tar sikte på å spre kristendommen i Iran ved å tilby kristen litteratur og annen veiledning til kristne og interesserte muslimer over hele landet. Elam organiserer også nettverk av hjemmekirker i Iran, og gir opplæring til pastorer utenfor Iran som skal opprette og drive nettverk.

Ifølge Elam Ministries (foredrag på Malta 2017; e-post september 2017) foregår misjoneringen fra utlandet ved hjelp av satellitt-TV, nettsider, chatterom, sosiale medier og apper. Innad i landet deles det kristne budskapet deles ved personlig kontakt, og ved utdelinger av det nye testamentet og bibler.

En annen organisasjon som driver målrettet misjonsvirksomhet mot befolkningen i Iran, er Pars Theological Center i London (Hartropp 2017). Organisasjonen, som er opprettet og drevet av iranske kristne i eksil, ble grunnlagt i 2010, og utdanner kristne ledere i Iran som skal hjelpe hjemmekirkebevegelsen med å vokse ytterligere. Pars Theological Center ønsker å endre det iranske samfunnet ved hjelp av en grasrotbevegelse basert på Jesu' verdier på iransk vis. En talsperson uttalte til The Christian Times i 2016 at minst 200 iranske kristne hadde fått opplæring av Pars Theological Center for å bli neste generasjons ledere og bidra til hjemmekirkebevegelsens fortsatte vekst (Caballero 2016).

Pars Theological Center har utviklet studieprogrammer for sine studenter i Iran, og underviser ved hjelp av videoforelesninger, bøker og annet materiale i digitalt format. Hoveddelen av undervisningen foregår i private hjem ved bruk av PC. Studentene i Iran holder kontakt med lærere og veiledere via e-post.¹⁰ Det gjør det mulig for dem å sende inn oppgavene sine og få tilbakemelding på jevnlig basis. I tillegg tilbyr Pars kurs gjennom to TV-kanaler som kan ses i Iran. Studenter som bor i Iran, kan også delta på Pars' konferanser som holdes i andre land (Smith 2016).

Open Doors USA driver også kristen misjon rettet mot befolkningen i Iran. På hjemmesidene opplyser organisasjonen at den støtter persisktalende kristne gjennom å distribuere bibler og annen kristen litteratur, og ved opplæring, medieprosjekter og påvirkningsarbeid (Open Doors USA 2017a; 2017b).

En iransk pastor og medlem av eldsterådet i nettverket Church of Iran (møte november 2016) bekreftet at pastorer sendes til Iran for å drive opplæring av konvertitter. Disse kan så etter hvert få oppgaver og myndighet til å fungere som pastorer i hjemmekirker. Det er selve Bibelens modell de følger i dette arbeidet, ifølge pastoren. Slik Jesus lærte opp sine disipler, lærer nye iranske pastorer opp nye konvertitter.

3.3 MISJONSVIRKSOMHET PÅ IRANSK JORD

På spørsmål om hvordan det kristne budskapet blir formidlet innad i Iran, svarte en iransk pastor og medlem av eldsterådet i Church of Iran (møte november 2016) at det er stor forskjell på liberale og konservative områder i landet. Disse forskjellene har

¹⁰ Smith (2016) gir ingen detaljer om på hvilken måte slik e-post-korrespondanse til og fra Iran foregår, eller om hvilke vurderinger de som mottar eller sender slik e-post, gjør seg om overvåkning fra iranske myndigheter.

stor betydning, og må tas hensyn til av en som ønsker å formidle det kristne budskapet i Iran.

Pastoren bekreftet at misjonsvirksomhet og hemmelig dåp fortsatt foregår til en viss grad, til tross for merkbart større myndighetspress og mindre handlingsrom enn før. Han bemerket videre at alle ledere og kjernepersonell i Church of Iran har vært arrestert, og at noen også har blitt dømt til fengselsstraff.¹¹ Myndighetene hadde implisitt gitt lederne tilbud om å forlate Iran, men de hadde takket nei og valgt å bli værende (les mer om denne tematikken i notatets del 2, kapittel 4, «Utreiseforbud kontra press om å forlate landet»¹²).

I samtale om samme tema, opplyste en koreansk pastor tilknyttet en koreansk protestantisk kirke (møte Istanbul september 2016) at en gruppe misjonærer fra Sør-Korea hadde vært svært aktive i Iran fra 2006 til 2009. Over en tremåneders-periode fire somre på rad hadde omtrent 200 koreanske misjonærer operert i flere byer fra Rasht til den iranske øya Kish i Den persiske bukt. De spredte det kristne budskapet ved åpenlyst å dele ut løpesedler og CD-er med kristent innhold til iranere på offentlig sted, blant annet i parker. Dessuten holdt de kristne møter i private hjem, der de kunne samle fra 40 til 60 personer hver gang. I 2009 ble alle koreanerne utvist og har siden blitt nektet å komme tilbake. En koreansk pastor ble arrestert og truet med 8 års fengsel, men ble løslatt etter diplomatiske forhandlinger og deportert til Sør-Korea.

Også UNHCR i Ankara (møte september 2016) var kjent med at sør-koreanske protestantiske kristne hadde vært aktive i Iran før 2009. Etter urolighetene og de påfølgende innstrammingene som fulgte det omstridte presidentvalget i 2009, ble misjonering via satellitt-TV, internett og sosiale medier den viktigste formidlingsmåten. Slik er det fortsatt. UNHCR viste også til at Elam Ministries er aktive og driver et nettverk av hjemmekirker.

I henhold til rapporten «Women Rise Above in the Middle East», publisert våren 2017 av Open Doors USA, spiller kvinner en nøkkelrolle i hjemmekirkebevegelsen i Iran. De praktiserer som forkynnere, søndagsskolelærere og i økende grad som ledere av hjemmekirker. Dette setter dem i en utsatt posisjon, både overfor egne familier og myndighetene. Det hevdes videre at kvinner står i spissen for spredning av kristendommen i Iran, og at de verken lar forfølgelse, fengsel eller frykt stoppe dem fra å følge Kristus (Open Doors USA 2017a, s. 4-5).

At kvinner har en sentral plass i hjemmekirkebevegelsen, blir også understreket av Mark Bradley (2014, s. 157). Han siterer en kilde som hevder at hele 70 prosent av lederne i miljøet er kvinner.

3.4 TILGANG PÅ BIBLER

Bibler i persisk oversettelse er tilgjengelige og kan kjøpes i Iran, om enn i begrenset grad. Flere utgaver av Bibelen har vært utgitt på iranske forlag og er tilgjengelige i

¹¹ Landinfo har ikke funnet informasjon som kan bekrefte pastorens utsagn direkte, men er kjent med at mange medlemmer av dette nettverket har vært/er fengslet (slik det fremgår av Elam Ministries 2016), og at nettverket lenge har vært et mål for myndighetenes aksjoner (Home Office UK 2013, s. 152).

¹² Et profilert medlem av nettverket Church of Iran skal ha forlatt Iran i 2017.

bokhandlere i Iran. Under en tjenestereise i Iran i 2015, fikk Landinfos medarbeider kjøpt en innbundet bibel i en tilfeldig valgt bokhandel i Teheran. Medarbeideren ba om å få kjøpe en bibel og ble da tilbudt en innbundet, persisk oversettelse av Det nye testamentet, utgitt av det iranske forlaget Nashrenay i 2008. Forlaget reklamerer for utgivelsen på sin persiskspråklige hjemmeside (Nashrenay 2008).

Under et tidligere besøk i Iran, i 2011, oppsøkte Landinfo hovedkirken til Assembly of God i Teheran, og kunne der kjøpe Elams utgivelse av Det nye testamentet som var til salgs i kirkens bokkiosk. Det er altså lov å kjøpe, selge eller oppbevare bibler til eget bruk, men salg og distribusjon i forbindelse med misjonering er forbudt.

Ifølge en pastor og medlem av eldsterådet i nettverket Church of Iran (møte november 2016) bruker hjemmekirker i all hovedsak bibler på persisk som trykkes i utlandet, og som smugles inn i Iran og distribueres via enkeltpersoner og nettverk. Tidligere brukte konvertitter de gamle utgavene av Bibelen, som finnes i flere utgaver på persisk. Pastoren bemerket at de nye oversettelsene er bedre fordi de har en mer moderne språkdrakt.

Elam Ministries i Storbritannia er sentral i dette arbeidet. I 2014 publiserte organisasjonen en ny utgave av Det nye testamentet på persisk. Ved lanseringen ble det samtidig offentliggjort en plan om å smugle 300 000 bibler inn i Iran i løpet av tre år (Ellis 2016b; The Christian Institute 2014; World Watch Monitor 2014). I en e-post til Landinfo i september 2017 opplyste Elam at organisasjonen har fått trykket opp 1,6 millioner eksemplarer av Det nye testamentet og flere hundre tusen hele bibler på persisk. Mange av disse var blitt sendt til Iran, andre var blitt sendt til persisktalende kristne andre steder i verden.

4. MYNDIGHETENS HOLDNINGER OG REAKSJONER

4.1 STYREFORM – VILKÅR FOR TROSFRIHET

Irans formelle navn er *Jomhuri-ye Islam-ye Iran*, Den islamske republikken Iran. Republikken er et teokratisk system som baserer styresett og religiøs ideologi på en streng tolkning av shiaislam. Lovverket er basert på islamsk(e) lov og prinsipper. Grunnloven slår fast at den shiaislamske lovskolen Ja'fari er statens offisielle religion (Constitution 1979, jf. §§ 1 og 12).

Lovskolen gjennomsyrrer det offisielle Iran på alle nivåer. Alle iranere må i offisiell sammenheng ha en religiøs identitet. Alle som oppholder seg på iransk jord, uavhengig av nasjonalitet, kjønn, religiøs tilhørighet og personlig forhold til religion, må i det offentlige rom og overfor iransk myndighet forholde seg til regler og normer basert på islamske prinsipper (U.S. Departement of State 2015; Mousavi 2014).¹³

¹³ Se også Landinfos respons «Iran: Blasfemi og ateisme» (2017, 6. februar): https://landinfo.no/asset/3496/1/3496_1.pdf [lastet ned 3. november 2017].

Generelt sett ser myndighetene på religiøs pluralisme utenfor deres kontroll som en sikkerhetsrisiko (Khalaji 2013). Iran har ikke organisasjonsfrihet, og all organisert virksomhet, enten den er av politisk, religiøs eller kulturell art, skal på forhånd være søkt om og gitt tillatelse til fra Innenriksdepartementet og Departementet for kultur og islamsk veiledning (Elam Ministries, e-post 2017; ICHRI 2013b, s. 32). Virksomhet som anses å kunne underminere eller true det islamske styrets legitimitet og stabilitet, er ikke tillatt, og kan få strafferettslige konsekvenser.

Regimet bygger sin legitimitet på at islam er folkets religion, og at myndighetene utøver folkets vilje gjennom et islamsk styre. Enhver religiøs bevegelse som skiller seg fra eller gir et alternativ til ortodoks shiaislam, tolkes som en utfordring til selve staten. Religiøse aktivister blir derfor sett på med mistanke, og risikerer å bli straffeforfulgt.

Denne politikken, som har blitt praktisert med varierende intensitet gjennom den islamske republikkens historie, setter rammer og legger begrensninger på alle Irans religiøse og etniske minoriteters mulighet for å kunne ytre seg og ivareta sin egenart og sine interesser i det offentlige rom (Amnesty International 2017; U.S. Departement of State 2017). Alle religiøse minoriteter er underlagt ulike former for diskriminering og begrensninger på religionsutøvelse. Det gjelder sunnimuslimer (landets største religiøse minoritet), shiamuslimske minoriteter samt ikke-muslimske minoriteter som jøder, kristne og zoroastere, som er anerkjent i grunnloven. Det gjelder også minoriteter uten offisiell status, som islamske mystikere (sufier), kurdiske yarsan (Ahl-e Haq), mandeere, yezider, hinduer, buddhister, sikher, og ikke minst bahai, som er erklært ulovlig av myndighetene (USCIRF 2017; Sofiamo 2015; Sadrzadeh 2013; Chehabi 2009).

Begrensninger i minoritetenes trosfrihet og religionsutøvelse har en rekke ganger blitt sterkt kritisert fra flere hold, blant annet fra menneskerettsorganisasjoner og FNs spesialrapportør for menneskerettigheter i Iran (se for eksempel Amnesty International 2017; UNSR 2017, s. 16-17; UNSR 2015, s. 13-15).

I møte med Landinfo i november 2016 påpekte representanter for Amnesty International at opplæring i islam er obligatorisk i iranske skoler. Unntak gis bare for barn hvis foreldre tilhører godkjente minoriteter. Barn av konvertitter må derfor lære om islam på skolen fordi de offisielt er født av muslimske foreldre, og derfor anses som muslimer.

4.2 MYNDIGHETSPOLICY – APOSTASI OG NASJONAL SIKKERHET

Frafall fra islam – apostasi – er etter iransk tolkning av islamsk lov forbudt, og medfører dødsstraff for en mann og livsvarig fengsel for en kvinne, inntil hun eventuelt angrer og vender tilbake til islam. Alternativt kan frafall fra islam medføre tap av sivile rettigheter. Dette kan, for begge kjønn, få konsekvenser med hensyn til jobb, pensjonspoeng, ekteskap, skilsmisse, barnefordeling og arv (DIS, DRC & Landinfo 2013, s. 8-9).

Frafall fra islam er imidlertid ikke omtalt i straffeloven. Forslag om at frafall fra islam skulle reguleres, var inkludert i et tidligere utkast til straffeloven, men var fjernet da loven trådte i kraft i 2013. Det betyr at slike handlinger reguleres av tradisjonell islamsk lov, som også er gjeldende rett og anvendes av iranske

domstoler. Grunnlovens paragraf 167 foreskriver at i de tilfeller hvor et forhold ikke er dekket av kodifisert lovgivning, skal dommeren anvende tradisjonell islamsk lov. Videre argumenterte den islamske republikkens grunnlegger ayatollah Khomeini (død 1989) for dødsstraff for apostasi i sine juridiske utlegninger (ayatollah Ruhollah Khomeini, *Tahrir Al-Wasilah*). Disse utlegningene har status som lovkilde i Iran (ICHRI 2013a, s. 30).

Selv om det ikke er uvanlig at arresterte konvertitter blir truet med mulig apostasitiltale (Landinfo 2017, s. 11), er det svært sjelden at det faktisk har skjedd. Det viser praksis fra iranske påtalemyndigheter og domstoler. I den islamske republikkens historie (fra 1979 og frem til i dag), er det bare unntaksvis at kristne konvertitter har blitt tiltalt for apostasi (IHRDC 2014b, s. 15, 29-35; ICHRI 2013a, s. 31-32).¹⁴ Det er også sjelden at konvertitter har blitt dømt for blasfemi (ICHRI 2013a, s. 10; mer om dette i Landinfo 2017, s. 12).¹⁵

Organisert kristen aktivitet og kontakt med kristne organisasjoner i utlandet defineres i stedet som politisk aktivitet, og som en trussel mot landets islamske identitet og nasjonale sikkerhet (Open Doors USA 2017b; World Watch Monitor 2016). Det har som konsekvens at det er etterretningstjenestene som overvåker, arresterer og forhører arresterte konvertitter,¹⁶ og at straffesaker føres for Revolusjonsdomstolen (ICHRI 2013a, s. 49).

Denne tilnærmingen til de misjonerende kristne miljøene begynte å ta form allerede i 2005 (ICHRI 2013a, s. 7),¹⁷ men har blitt en mer uttalt og fremtredende politikk de senere årene. Dette har skjedd parallelt med den økte intensiteten i myndighetenes aksjoner mot kristne konvertitter etter presidentvalget i juni 2009, som resulterte i bølger av arrestasjoner allerede fra romjulen samme år (Bradley 2014, s. 186). I oktober 2010 holdt Øverste leder ayatollah Ali Khamenei en tale i den hellige byen Qom, hvor han erklærte bahai, sufisme (islamsk mystisisme), den sunnimuslimske retningen wahhabismen og hjemmekirkene som en trussel mot nasjonal sikkerhet. Talen har blitt sett på som et signal til etterretningstjenestene om å bruke flere ressurser på å overvåke og aksjonere mot disse miljøene (DIS 2014, s. 26).

Årsaken til at iranske myndigheter definerer den organiserte hjemmekirkebevegelsen som en trussel mot nasjonal sikkerhet, er at de knytter den opp mot politisk opposisjonsvirksomhet. Hjemmekirkene og deres møtevirksomhet holdes i hemmelighet, hvilket betyr at myndighetene ikke har kontroll over hvem som deltar

¹⁴ Apostasitiltalene som har blitt reist mot kristne konvertitter, har medført stor internasjonal fordømmelse. Det kan være en årsak til at iranske myndigheter har gått bort fra å bruke denne tiltalen (DIS 2014, s. 8). Det siste tilfellet der en konvertitt ble tiltalt for apostasi, var saken mot Yousef Naderkhani (pastor i Church of Iran), som ble arrestert 13. oktober 2009. Denne saken fikk stor internasjonal medieomtale da iransk høyesterett stadfestet en dødsdom mot ham. Dommen ble senere omgjort til 3 års fengsel (DIS 2014, s. 7; mer om Naderkhani i Landinfo 2017, s. 13).

¹⁵ Blasfemi er regulert i den nye straffelovens §§ 262-263 (Penal Code 2013), og i den gamle straffelovens bok 5, § 513 (Penal Code 1996/2013, Book 5). Bok 5 av den gamle straffeloven gjelder fortsatt.

¹⁶ Både Revolusjongardens etterretningstjeneste, underlagt Øverste leder, og etterretningstjenesten underlagt Etterretningsdepartementet (Ministry of Intelligence and Security - MOIS) og presidenten, deltar i virksomheten rettet mot hjemmekirkebevegelsen (ICHRI 2013a, s. 57-58).

¹⁷ Ifølge ICHRI (2013a, s. 7) har myndighetene helt siden 2005 anklaget arresterte kristne konvertitter for sikkerhetsrelaterte forbrytelser.

og hva som skjer i møtene. Myndighetene frykter derfor at møtene kan være en potensiell grobunn for opposisjonell aktivitet som kan true regimet. Videre er det kontakt mellom mange hjemmekirker og utenlandske miljøer. Denne type forbindelser til vesten oppfattes av myndighetene som suspekt, og som en trussel mot regimet.

Iranske myndigheter anser kristen misjonering og spredning av vestlige og sekulære verdier innad i landet, for å være et forsøk fra vestlige land, Israel inkludert, på å ødelegge islam og iransk kultur og undergrave landets islamske styresett (DIS 2014, s. 7-8). En rekke myndighetspersoner har definert den formen for kristendom som utøves i hjemmekirkebevegelsen, som en avvikende og falsk form for kristendom og hjemmekirkene som korrupte sekter (ICHRI 2013a, s. 24-26). En representant for Elam Ministries påpekte i et foredrag om kristne konvertitter (Malta mai 2017) at Iran er et teokrati hvor frafall fra islam ikke bare er et religiøst spørsmål, men også et politisk. Apostater (frafalne muslimer) ses på som en trussel mot regimet, og kristne som driver misjon rettet mot muslimer, vurderes som mulige spioner for vesten og Israel.

Konsekvensen er at hjemmekirkene blir oppfattet som opposisjonelle miljøer, og at de i økende grad har blitt utsatt for samme behandling som politisk opposisjonelle, herunder arrestasjoner, bruk av løslatelse mot høy kausjon i noen saker og anklager om kontakt med vestlige lands myndigheter og iranske opposisjonsbevegelser i utlandet (se for eksempel ICHRI 2013a, s. 50; Christians in Parliament 2015, s. 17-18;¹⁸ Landinfo 2017). Parallelt med det økte presset mot hjemmekirker, har undertrykkelsen av mange andre grupper i det iranske samfunnet, inkludert advokater, menneskerettsaktivister, journalister og religiøse og etniske minoriteter blitt trappet opp.

4.3 ARRESTASJONER OG STRAFFEFORFØLGELSE

Problemstillinger knyttet til arrestasjoner og straffeforfølgelse av konvertitter krever større plass og en grundigere gjennomgang enn dette notatet gir rom for. Temaet er i stedet belyst i notatets del 2, «Iran: Kristne konvertitter og hjemmekirker (2) – arrestasjoner og straffeforfølgelse». Her presenterer Landinfo blant annet sakene til et utvalg konvertitter som har blitt straffeforfulgt de senere årene, og forsøker å kartlegge deres aktivitetsprofil (se Landinfo 2017).

I det følgende vil Landinfo kort nevne noen mønstre i myndighetenes reaksjoner.

Den overveiende andelen kristne konvertitter som har blitt arrestert de senere årene, har vært tilknyttet hjemmekirkemiljøene. Ifølge U.S. Commission on International Religious Freedom har over 600 kristne blitt arrestert ulike steder i Iran siden 2010. Per desember 2016 skal omtrent 90 kristne ha vært i varetekt, i fengsel eller ha ventet på rettssak på grunn av sin tro og aktivitet (USCIRF 2017).

En rekke hjemmekirker har de senere årene vært utsatt for razziaer hvor alle tilstedeværende har blitt innbrakt til avhør. Tjenestemenn fra etterretningstjenestene har samtidig ransaket hjem og tatt beslag i mobiltelefoner, PC-er, CD-er, religiøs

¹⁸ Det vises her til et vedlegg til rapporten, som er et brev forfattet av FNs tidligere spesialrapportør for menneskerettigheter i Iran, Ahmed Shaheed.

litteratur og papirer som vurderes som bevis i saken. Normalt har imidlertid de fleste blitt løslatt i løpet av kort tid mot løfte om ikke å fortsette aktiviteten, mens noen av de pågrepne har blitt holdt i forvaring i en periode og/eller blitt straffeforfulgt (se for eksempel DIS 2014, s. 28; U.S. Department of State 2017, s. 13; Bradley 2014, s. 250).

Løslatelse skjer av og til mot svært høy kausjon, samtidig som det ikke tas ut formell tiltale. Kausjonen kan bli satt så høyt at familien til den fengslede må bruke familieboligen som sikkerhet. Det er en svært vanlig fremgangsmåte innen det iranske rettssystemet å pålegge personer som på en eller annen måte anses som opposisjonelle, personlige restriksjoner (se for eksempel ACCORD 2017, s. 15; Christians in Parliament 2015, s. 12).

Løslatelse mot kausjon innebærer imidlertid ikke at anklagene mot vedkommende frafalles. Arresterte konvertitter som blir løslatt mot kausjon, må ifølge Amnesty International (møte november 2016) regne med å ha en tiltale hengende over seg i lengre tid. Dersom myndighetene oppdager at en person i en slik situasjon deltar i en hjemmekirke, må man regne med at myndighetene vil aksjonere. Amnestys representanter mente at myndighetene bevisst bruker denne type press i et forsøk på å begrense personers handlingsrom (se for øvrig Landinfo 2017, s. 21).

Amnestys representanter pekte også på den generelle mangelen på rettssikkerhet under avhør og i det iranske domstolsystemet, og viste til at politi og etterretningstjenestene bruker tortur for å presse frem tilståelser fra politiske fanger. Dersom en tiltalt i det hele tatt får tilgang på advokat, kan det skje at vedkommende ikke får møte advokaten før rett før rettssaken starter. Ifølge Amnesty er det svært tvilsomt om man får en rettferdig rettergang hvis man er tiltalt for politiske forbrytelser.

Konvertitter som er blitt funnet skyldige i å ha spredd det kristne budskapet til muslimer, organisert hjemmekirker eller drevet annen utadrettet aktivitet, har gjerne blitt dømt til fengselsstraff fra 2 til 6 år. Det har også hendt at konvertitter har blitt idømt strengere straffer (Latschan 2015). Sommeren 2017 ble ti konvertitter idømt 10 års fengsel, mens én fikk 15 år (CHRI 2017; Landinfo 2017, s. 14-17).

4.3.1 Hvilke konvertitter er mest utsatt for arrestasjon og straffeforfølgelse?

Spørsmål om hvilke konvertitter som er mest utsatt for straffeforfølgelse, og hvordan det er å leve som kristen konvertitt i Iran, ble stilt til flere av kildene Landinfo møtte under informasjonsinnhentingsreisene høsten 2016.

Representanter for Amnesty International i London mente (møte november 2016) at ingen kan leve åpent som konvertitt i Iran. Bare de som er født inn i offisielt godkjente religiøse minoriteter, kan offentlig gi uttrykk for sin religiøse tilhørighet uten at det fører til reaksjoner fra myndighetene.

Amnestys representanter viste til at de som organiserer og leder hjemmekirker, har størst risiko for å bli arrestert og straffeforfulgt. Samtidig påpekte de at også vanlige medlemmer kan være i fare, fordi iranske myndigheter opptrer svært uforutsigbart. Denne uforutsigbarheten er ifølge Amnesty en del av systemets logikk for undertrykkelse.

Amnestys representanter bemerket videre at den eller de som starter en ulovlig organisert kristen aktivitet, kan risikere at virksomheten blir oppdaget. Hvis det skjer, vil myndighetene iverksette overvåkning, og på et tidspunkt vil de kunne arrestere og straffeforfølge alle involverte. Det ble videre vist til at myndighetene knytter konvertering til kristendommen til spørsmål om nasjonal sikkerhet. I prinsippet risikerer derfor enhver konvertitt å bli tiltalt etter sikkerhetslovene (se Penal Code 1996/2013, Book 5¹⁹ §§ 498-512), noe som er en alvorlig tiltale i Iran.

En representant for Human Rights Watch (møte i Istanbul september 2016) vurderte det dithen at iranske myndigheter neppe er interessert i den enkelte konvertitt. Når etterretningstjenestene oppdager at et privat hjem er samlingssted for organisert virksomhet, kan de imidlertid bli interessert. I likhet med Amnesty International, viste representanten til at det først og fremst er organisatorene og de som misjonerer og distribuerer religiøs litteratur (som bibler) til muslimer, som er i søkelyset. Graden eller omfanget av organisering kan være avgjørende for myndighetens interesse, ifølge representanten.

Også pastoren og medlemmet av eldsterådet i nettverket Church of Iran (møte november 2016) mente at det først og fremst er de som aktivt misjonerer overfor muslimer, åpner hjemmet sitt for hjemmekirker og således bidrar til organiserte aktiviteter, som risikerer å bli straffedømt. Av sikkerhetsgrunner er det derfor vanlig at hjemmekirkens tilholdssted går på rundgang hjemme hos medlemmene.

En iransk pastor tilknyttet en kristen organisasjon i Istanbul (møte september 2016), uttalte at man kan leve som konvertitt og delta i en hjemmekirke så lenge en innretter seg i tråd med samfunnsnormer og de rammebetingelser som gjelder i det iranske samfunnet. Pastoren mente at det som skjer innad i en familie ikke er, eller burde være, et problem i og for seg. Hvis aktiviteten derimot blir synlig i det offentlige rom, kan det bli et problem. Som eksempel fortalte pastoren om en familie som hadde flyttet møter i hjemmekirken sin ut på takterrassen til hjemmet sitt. Der spilte de gitar og sang og ble både synlige og hørbare. Naboene hadde bedt dem slutte, men aktivitetene fortsatte. Til slutt anmeldte en nabo familien til politiet.

En kvinnelig konvertitt bosatt i et europeisk land (møte november 2016), pekte på at holdningene hos myndighetspersoner man møter, kan ha betydning for hvordan det er å leve som aktiv konvertitt i Iran. Hun forklarte det med å gi to eksempler fra sitt eget liv. Da hennes bror ble arrestert for kristen aktivitet, ble hun innkalt til avhør hos etterretningstjenesten, hvor hun opplyste at hun også var kristen. Myndighetspersonene gav uttrykk for at de respekterte hennes tro, men ba henne om ikke å spre den videre til andre. Hun hadde da svart at dersom noen spurte henne om hennes tro, så ville hun fortelle at hun var kristen. Svarene hun ga ble akseptert, og hun fikk gå. Da hun senere søkte om pass, opplyste hun på passkontoret at hun var kristen. Passutstederen registrerte det, og hun fikk utstedt passet og kunne forlate Iran på vanlig måte gjennom ordinær grensekontroll. Kvinnen visste imidlertid om

¹⁹ Irans straffelov, Islamic Penal Code, består av fem bøker. En ny versjon av loven som trådte i kraft i 2013, omfatter bok 1-4 (paragraf 1-728). Den gamle versjonen av bok 5 (paragraf 498-729) fra 1996 gjelder imidlertid fortsatt (med unntak av visse paragrafer som ble opphevet av den nye loven). Dette innebærer at nummereringen fra den nye loven overlapper nummereringen i den gamle for paragrafer over 498, og at det for disse må henvises til den aktuelle boken i tillegg til paragraf (IHRDC 2013; 2014a).

en annen konvertitt som hadde opplyst om sin kristne tro på et annet passkontor, og som fikk problemer med å få pass som følge av det (møte november 2016).

Disse personlige erfaringene er ikke nødvendigvis representative for hva som er typisk for offentlige etaters håndtering av konvertitter. De illustrerer imidlertid at myndighetspersoner kan ha ulike holdninger, og at behandlingen av konvertitter kan variere og være svært personavhengig.

Se for øvrig notatets del 2, kapittel 3.5, «Mønstre i myndighetenes reaksjoner» (Landinfo 2017).

5. REAKSJONER FRA FAMILIE OG NÆRMILJØ

Under reisene høsten 2016, spurte Landinfo flere av kildene om de kjente til tilfeller hvor konvertitter har blitt meldt til myndighetene av familie eller venner på grunn av konverteringen.

En iransk pastor i Ankara (møte september 2016) hadde hørt om flere tilfeller hvor konvertitter hadde blitt angitt av familiemedlemmer til politi eller etterretning, men kjente ikke personlig til noen som hadde opplevd det.

Heller ikke den iranske konvertitten med flyktningsstatus fra UNHCR (møte september 2016) hadde personlig kjennskap til slike saker. Han fortalte imidlertid at han at hans egen familie hadde vært sterkt splittet i synet på hans og ektefellens konvertering og deltakelse i en hjemmekirke. To av søstrene hans var meget religiøse, og da de fikk vite om konverteringen, hadde de reagert med å ta avstand fra ham. De ville ikke lenger ha noe med ham å gjøre og brøt all kontakt. Faren og broren derimot hadde uttrykt en forsiktig støtte, mens andre i familiekreisen hadde uttrykt bekymring for hvilke konsekvenser konverteringen kunne få for ham. Ingen i familien hadde imidlertid truet ham, og han hadde ingen grunn til å tro at han var blitt angitt av egen familie.

I samtalene om omfanget av angiveri, viste flere av kildene til en mentalitet kjennetegnet av vern om familiens privatliv på den ene siden, og mistillit til myndighetene på den andre. Samtidig var kildene kjent med konkrete tilfeller av angiveri.

For eksempel mente en pastor tilknyttet en kristen organisasjon i Istanbul (møte september 2016), at det i iransk kultur er en grunnleggende skepsis mot å la myndigheter få innsyn i en families private forhold. Under visse omstendigheter kan familiemedlemmer likevel angi sine egne, og det har også skjedd. Pastoren vurderte det imidlertid slik at det å angi egne familiemedlemmer var mer aktuelt før i tiden, rett etter den islamske revolusjonen (1979) og under Iran-Irak krigen (1980-88), hvor forholdene i landet var svært annerledes enn nå. Etter hans oppfatning har iranere flest i dag liten tillit til myndighetene. Generelt sett er befolkningen nå også mer vant til å høre om kristendommen på grunn av alle forkynnerprogrammene som kan tas inn via satellitt-TV i sentrale deler av landet.

I likhet med pastoren, påpekte Amnesty International (møte november 2016) at det i iransk kultur ikke er etisk akseptert å angi medlemmer av egen familie til myndighetene. Amnestys representanter kjente likevel til eksempler hvor personer med tilknytning til Revolusjonsgarden hadde angitt egne barn og brødre for regimekritisk aktivitet.²⁰

Mansour Borji (møte i november 2016) mente likeledes at det først og fremst er myndighetene som holder kristne konvertitter under oppsyn, ikke familien eller samfunnet for øvrig. Han begrunnet det med at iranere grunnleggende sett er tolerante i religiøse spørsmål, og har en generell mistillit til myndighetene. Han kjente imidlertid til tilfeller der familier ville advare den som ønsket å konvertere, og derfor hadde anmeldt vedkommende. Da myndighetene så var blitt involvert, hadde saken fått et langt mer alvorlig omfang enn hva familien på forhånd hadde forestilt seg eller ønsket.

I religiøse og konservative familier kan det være mer aktuelt å angi et familiemedlem. Pastoren tilknyttet en kristen organisasjon i Istanbul (møte september 2016), viste til at hjemmekirker i all hovedsak er familiebaserte, og dermed i prinsippet er stengt for utenforstående. Når noen blir angitt til myndighetene, kan det derfor gjerne være et familiemedlem som står bak. Årsaken kan være at konverteringen oppfattes slik at hele familien er brakt i forlegenhet. Den som anmelder en hjemmekirke eller nettverk til myndighetene, vil også kunne fremstå som en lojal og rettroende person.

Også Mansour Borji kjente til at svært konservative personer bevisst hadde anmeldt konvertitter i egen familie. Han mente dette kunne forekomme, men at det i realiteten skjer sjelden.

6. SIVILRETTLIGE FORHOLD

6.1 EKTESKAP SINNGÅELSE

Irans familierett reguleres av sivilloven (Civil Code) fra 1985. Vilkår og prosedyrer for inngåelse av ekteskap er regulert i bok 7 (§§ 1034-1119).

Iran har ikke sivil ekteskapsinngåelse. Iranere som inngår ekteskap, må først gifte seg religiøst (etter shiamuslimsk, sunnimuslimsk, jødisk, kristen eller zoroastrisk familierett) og så registrere ekteskapet i folkeregisteret. Registrering i folkeregisteret er et vilkår for at ekteskapet skal være gyldig inngått etter loven, og for at endring i sivilstatus skal kunne registreres på korrekt vis i personlige dokumenter.

²⁰ Amnesty utdypet denne opplysningen i en e-post til Landinfo datert 23. oktober 2017. I e-posten viste Amnesty til en person fra landets tyrkiske minoritet som i 1994 ble arrestert etter å ha blitt anmeldt til Revolusjonsgarden av et familiemedlem. Mannen ble dømt til døden, men dommen ble i 1999 gjort om til fengsel på livstid. Amnesty har nylig publisert en rapport om saken: <https://www.amnesty.org/en/documents/mde13/7327/2017/en/> [lastet ned 11. november 2017].

Det betyr at iranere som i henhold til sine personlige dokumenter er muslimer, men som i praksis er kristne, ikke har noe annet valg enn å gjennomføre en muslimsk vielse.

I islam er ekteskapet en sivil kontrakt.²¹ En muslimsk vielse i Iran betyr å undertegne en ekteskapskontrakt utformet i tråd med islamske regler i nærvær av en muslimsk geistlig eller annen offentlig tjenestemann. Det er vanlig å sitere noen vers fra Koranen under seremonien når ekteskapskontrakten blir undertegnet.

Temaer knyttet til kristne konvertitters inngåelse av ekteskap i Iran, ble tatt opp med noen av kildene Landinfo møtte på reisene høsten 2016.

Helt generelt mente Amnesty International (møte november 2016) at vielser etter kristne tradisjoner ikke vil bli godkjent som et ekteskap av iranske myndigheter, dersom det er kjent at paret har muslimsk bakgrunn.

På spørsmål om hvordan konvertitter i Iran rent praktisk innretter seg ved inngåelse av ekteskap, svarte en iransk pastor tilknyttet en kirke i Ankara (møte september 2016), at denne type problemer, etter hans vurdering, for det meste kan ordnes mot en bestikkelse. På den måten kan man gifte seg uten at det muslimske religiøse aspektet er en del av vielsen, eller ved at det tones ned under seremonien. For øvrig mente han at det er bibelsk forankret at kristne skal leve etter lovene i det landet de bor i. Det viktigste, ifølge pastoren, er ikke ytre formaliteter, men hva som er i den enkeltes hjerte og sinn.

En pastor tilknyttet en kristen organisasjon i Istanbul (møte september 2016) fortalte at pinsemenigheten Assembly of God i Teheran hadde oppfordret sine medlemmer til å gifte seg på muslimsk vis. Men siden kirken likevel ikke anså parene for ordentlig gift i Guds øyne, ble det i ettertid foretatt en kristen vielse i kirken. Han opplyste videre at den presbyterianske Emmanuel-kirken (Church of Emmanuel) i Teheran hadde hatt tillatelse til å vie sine medlemmer, til tross for at myndighetene visste at kirkens medlemmer besto av konvertitter med muslimsk bakgrunn.

6.2 REGISTRERING AV FØDSEL OG NAVN

I Iran skal alle barnefødsler registreres i folkeregisteret i løpet av de første ukene etter fødsel. Det er foreldrene som har ansvaret for at dette skjer. Ved registreringen får barnet navn og sitt eget identitetsdokument (NOCR u.å.)

Navnevalg kan være problematisk for konvertitter, særlig hvis de har et ønske om å gi barnet sitt et spesifikt kristent navn. Et slikt navn kan gi foreldrene et forklaringsproblem overfor folkeregisteret og føre til at konverteringen blir avslørt.

Spørsmål om hvorvidt konvertitter kan unngå å gi sine barn muslimske navn, og hvordan dette i så fall kan gjennomføres rent praktisk, ble stilt til flere av kildene Landinfo møtte i 2016.

En iransk pastor tilknyttet en kirke i Ankara (møte september 2016), uttalte at det etter hans oppfatning ikke burde være særlig problematisk. Han opplyste at iranske foreldre kan velge mellom arabisk-islamske navn og persiske navn til sine barn. Det

²¹ Den katolske og Den ortodokse kirke regner ekteskapet som et sakrament. De ulike protestantiske retningene ser ekteskapet som innstiftet av Gud, men også som en verdslig sak, underlagt nasjonal lovgivning.

episke nasjonaleposet Shahnameh (Kongenes bok) av Ferdowsi er en god kilde til persiske navn, andre kilder finnes også. Pastoren påpekte dessuten at det finnes nok av navn i Bibelen som har sin versjon i Koranen, og at det derfor ikke bør være noe problem å unngå muslimske navn.

Heller ikke en pastor tilknyttet en kristen organisasjon i Istanbul (møte september 2016) mente det burde være et praktisk problem å gi ikke-muslimske navn til barn av konvertitter. Han kjente til eksempler hvor foreldre (konvertitter) hadde opplyst til folkeregisteret at de var kristne og ønsket å gi barnet navn fra Bibelen. Navnevalget ble først avvist, men da foreldrene kunne påvise hvor det aktuelle navnet sto i Bibelen (som anerkjennes som en hellig bok i islam), fikk de tillatelse til å bruke det, og navnet ble registrert.

En pastor og medlem av eldsterådet i nettverket Church of Iran (møte november 2017) opplyste at kristne konvertitter som ville gi barna sine kristne navn, pleide å henvise til iransk lov og argumentere for at de hadde en slik rett. Myndighetene kunne da si ja, men det hadde også skjedd at personer hadde blitt arrestert for å ville gi barna kristne navn. Han vurderte det derfor slik at det å insistere på å gi barna kristne navn kan gi foreldrene problemer med myndighetene, eller at barna kan få problemer i fremtiden.

Pastoren i Church of Iran fortalte videre at kirken i sin tid gikk til rettssak for å få fastslått at kristne konvertitter i henhold til grunnloven hadde rett til å gi sine barn kristne navn. Kirken hadde ifølge pastoren til slutt vunnet saken i iransk høyesterett, til tross for at kirken var uregistrert og ulovlig. På grunn av endrede innenrikspolitiske forhold under Ahmadinejads åtte år lange presidentperiode (2005-2013), ble imidlertid ikke Høyesteretts kjennelse implementert. Pastoren la til at i dagens Iran ville et slikt søksmål ikke være mulig

7. VALGET MELLOM Å BLI I IRAN ELLER REISE I EKSIL

Mange konvertitter blir værende i Iran over lang tid til tross for de begrensinger de må forholde seg til når det gjelder åpenhet om tro og religionsutøvelse. Noen forlater heller aldri landet. To sentrale kilder som Landinfo snakket med i november 2016, meddelte sine synspunkter på hvorfor det er slik.

En pastor tilknyttet eldsterådet i Church of Iran uttalte at selv om noen konvertitter ønsker å emigrere til et vestlig land, blir de værende i Iran fordi de mangler de økonomiske og menneskelige ressursene som er nødvendige for å kunne bryte opp og forlate landet. Andre blir værende fordi de rett og slett ikke ønsker å leve i eksil. De vil ikke bo i et annet land enn i Iran, og tilpasser seg heller de begrensninger som gjelder for religionsutøvelse i det iranske samfunnet, ifølge pastoren.

Pastoren påpekte samtidig at noen konvertitter velger å forlate Iran for å kunne gi sine barn en bedre fremtid. Andre igjen vet at den religiøse virksomheten de driver, kan medføre personlig fare, men ønsker ikke å forlate Iran før de opplever presset så stort eller situasjonen så vanskelig at de ikke lenger synes de har noe valg. Blant disse er det også konvertitter som har blitt arrestert, og som ved løslatelse direkte

eller indirekte får beskjed fra myndighetshold at det er ønskelig at de forlater landet. Pastoren trakk også frem de som opplever at de har et religiøst kall. De anser det som avgjørende at noen blir igjen og forkynner det kristne budskapet på iransk jord, uansett hvilken pris de rent personlig kan risikere å måtte betale.

Ifølge Mansour Borji er mange iranere vant til å ta visse forholdsregler i hverdagen, fordi så mye i deres dagligliv og livsførsel enten er i strid med myndighetenes offisielle ideologi, eller direkte straffbart. Etter hans vurdering utvikler mange iranere av den grunn et avslappet forhold til sikkerhet. Det å risikere noe som kan være utrygt eller farlig, for eksempel arrestasjon, er noe de har lært seg å leve med. Hva som er «sikkert» i Iran, er svært relativt, og iranere er vant til usikkerhet. Borji påpekte dessuten at når etterretningstjenestene har lyktes med å infiltrere flere nettverk av hjemmekirker, skyldes det nettopp at mange iranere har et slikt avslappet forhold til sikkerhet.

Borji la vekt på at mange iraneres privatliv er ganske annerledes enn slik det fremstår utad. Privat nyter mange alkohol, ser vestlige filmer, hører på vestlig populærmusikk og kler og ter seg annerledes enn hva tradisjonelle islamske verdier tilsier. Iranerne er vant til å håndtere denne dobbeltheten. Borji kjente til kristne i Iran som ønsker å bli i landet fordi de ikke er i myndighetenes søkelys. Han kjente også til personer som har utført aktivitet som har ført til fengsel i for eksempel 1 år. De har sonet sin dom og deretter blitt værende i hjemlandet. Men når dommen blir for lang, eller forfølgelsen for alvorlig, og man for eksempel risikerer 8 til 15 års fengsel, reiser eller flykter folk til utlandet. Borji fortalte at han kjente en kristen leder som fikk valget mellom 15 år i fengsel eller å forlate Iran. Han valgte å forlate hjemlandet. Borji la imidlertid vekt på at mennesker er ulike. Noen vil reise eller flykte hvis de opplever trusler, mens andre velger å sone en dom og bli i Iran.

8. REFERANSER

Skriftlige kilder

- ACCORD, dvs. Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (2017, 14. juni). *Iran: House churches; situation of practising Christians; treatment by authorities of Christian converts' families*. Wien: ACCORD. Tilgjengelig via Refworld <http://www.refworld.org/pdfid/5943a44d4.pdf> [lastet ned 30. oktober 2017]
- Amnesty International (2017, 22. februar). *Amnesty International Report 2016/17: The State of the World's Human Rights - Iran*. London: Amnesty International. Tilgjengelig via Refworld <http://www.refworld.org/docid/58b033ef13.html> [lastet ned 25. oktober 2017]
- Bradley, M. (2014, 1. desember). *Too Many to Jail: The Story of Iran's New Christians*. Oxford/Grand Rapids: Monarch Books.
- Caballero, L. (2016, 9. mars). Iran's underground church movement grows with international help. *The Christian Times*. Tilgjengelig fra <http://www.christiantimes.com/article/irans-underground-church-movement-grows-with-international-help/53727.htm> [lastet ned 13. november 2017]
- Chehabi, H. E. (2009, 29. januar). *Religious Apartheid in Iran*. Washington D.C.: Middle East Institute. Tilgjengelig fra <http://www.mei.edu/content/religious-apartheid-iran> [lastet ned 13. november 2017]
- CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2013a, 4. juni). *Iran's Oldest Church Shut Down by Intelligence Ministry, Pastor Transferred to Evin Prison*. New York: Center for Human Rights in Iran. Tilgjengelig fra https://www.iranhumanrights.org/2013/06/church_shut_down/ [lastet ned 13. november 2017]
- CHRI (2013b, 21. august). *Ministry of Intelligence*. New York: Center for Human Rights in Iran. Tilgjengelig fra <https://www.iranhumanrights.org/2013/08/ministry-intelligence/> [lastet ned 13. november 2017]
- CHRI (2017, 6. mars). *Iranian Catholic Converts Arrested in Northwestern Iran*. New York: Center for Human Rights in Iran. Tilgjengelig fra <https://www.iranhumanrights.org/2017/03/iranian-catholic-converts-arrested-in-northwestern-iran/> [lastet ned 23. oktober 2017]
- Chiaramonte, P. (2016, 28. november). Underground Church movement grows in Iran despite regime's efforts. *Fox News*. Tilgjengelig fra <http://www.foxnews.com/world/2016/11/28/underground-church-movement-grows-in-iran-despite-regimes-efforts.html> [lastet ned 13. november 2017]
- The Christian Institute (2014, 26. september). *300,000 Bibles to feed Iran's growing Christians*. Newcastle: The Christian Institute. Tilgjengelig fra <http://www.christian.org.uk/news/300000-bibles-to-feed-irans-growing-christians/> [lastet ned 13. november 2017]
- Christians in Parliament, dvs. Christians in Parliament APPG and APPG for International Freedom of Religion or Belief (2015). *The Persecution of Christians in Iran*. London: Christians in Parliament. Tilgjengelig fra <http://www.christiansinparliament.org.uk/uploads/APPGs-report-on-Persecution-of-Christians-in-Iran.pdf> [lastet ned 13. november 2017]
- [Civil Code] (1985). *The Civil Code of the Islamic Republic of Iran*. Tilgjengelig via Refworld <http://www.refworld.org/docid/49997adb27.html> [lastet ned 6. november 2017]

Dette er en uoffisiell oversettelse av loven.

- [Constitution] (1979, 24. oktober). *The Constitution of the Islamic Republic of Iran*. Tilgjengelig via Refworld <http://www.refworld.org/docid/3ae6b56710.html> [lastet ned 27. oktober 2017]
- DIS, DRC & Landinfo, dvs. Danish Immigration Service, Danish Refugee Council og Landinfo (2013, februar). *Iran. On Conversion to Christianity, Issues concerning Kurds and Post-2009 Election Protestors as well as Legal Issues and Exit Procedures*. København: Danish Immigration Service. Tilgjengelig fra <https://www.nyidanmark.dk/NR/ronlyres/A8C2C897-1CA9-49D1-BA32-EC3E599D646D/0/Iranendeligudgave.pdf> [lastet ned 13. november 2017]
- DIS, dvs. Danish Immigration Service (2014, juni). *Update on the Situation for Christian Converts in Iran*. København: Danish Immigration Service. Tilgjengelig fra <https://www.nyidanmark.dk/NR/ronlyres/78D46647-A0AD-4B36-BE0A-C32FEC4947EF/0/RapportIranFFM10062014II.pdf> [lastet ned 25. oktober 2017]
- Dehghan, S. K. (2015, 1. juni). First Christian football captain in Iran as Rouhani puts focus on minorities. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2015/jun/01/first-christian-football-captain-in-iran-as-rouhani-puts-focus-on-minorities> [lastet ned 13. november 2017]
- Elam Ministries (2016, januar). *Persecuted but not forsaken*. Surrey: Elam Ministries. Tilgjengelig fra <https://www.elam.com/article/persecuted-not-forsaken> [lastet ned 11. november 2017]
- Elam Ministries (u.å.). *Elam's Mission*. Surrey: Elam Ministries. Tilgjengelig fra <https://www.elam.com/page/elams-mission> [lastet ned 20. oktober 2017]
- Ellis, M. (2016a, 18. mars). Iran has the fastest growing evangelical population in the world. *God Reports* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://blog.godreports.com/2016/03/iran-has-fastest-growing-evangelical-population-in-the-world/> [lastet ned 13. november 2017]
- Ellis, M. (2016b, 4. november). God bringing momentous growth to Iranian church. *God Reports* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://blog.godreports.com/2016/11/god-bringing-momentous-growth-to-iranian-church/> [lastet ned 13. november 2017]
- Finnish Immigration Service (2015, 21. august). *Christian Converts in Iran*. Helsinki: Finnish Immigration Service. Tilgjengelig fra http://www.migri.fi/download/62318_Suuntausraportti_Kristityt_kaannynnaiset_IranissaFINALFINAL160915_2_.pdf?c6b6d260c55bd488 [lastet ned 13. november 2017]
- Hartropp, J. (2017, 9. februar). Hope And Struggle For Iran's Underground Christians: A Persecuted, Vulnerable Church. *Christian Today*. Tilgjengelig fra <https://www.christiantoday.com/article/hope.and.struggle.for.irans.underground.christians.a.persecuted.vulnerable.church/104559.htm> [lastet ned 13. november 2017]
- Home Office, UK (2013, 26. september). *Country of Origin Information Report – Iran*. London: Home Office, UK. Tilgjengelig via Refworld <http://www.refworld.org/docid/5385a43d4.html> [lastet ned 11. november 2017]
- ICHRI, dvs. International Campaign for Human Rights in Iran (2013a, 16. januar). *The Cost of Faith: Persecution of Christian Protestants and Converts in Iran*. New York: International Campaign for Human Rights in Iran. Tilgjengelig fra https://www.iranhumanrights.org/wp-content/uploads/Christians_report_Final_for-web.pdf [lastet ned 13. november 2017]
- ICHRI (2013b, 21. august). *Fulfilling Promises: A Human Rights Roadmap for Iran's New President*. New York: International Campaign for Human Rights in Iran. Tilgjengelig fra <https://www.iranhumanrights.org/wp-content/uploads/Fulfilling-Promises-English-web.pdf?x96855> [lastet ned 12. november 2017]
- IHRDC (2014a, 8. april). *English Translation of Books I & II of the New Islamic Penal Code*. New Haven: Iran Human Rights Documentation Center. Tilgjengelig fra <http://www.iranhrdc.org/english/human-rights-documents/iranian-codes/1000000455-english-translation-of-books-1-and-2-of-the-new-islamic-penal-code.html> [lastet ned 22. november 2017]

- IHRDC, dvs. Iran Human Rights Documentation Center (2014b, 30. juli). *Apostasy in the Islamic Republic of Iran*. New Haven: Iran Human Rights Documentation Center. Tilgjengelig fra <http://www.iranhrdc.org/english/publications/reports/1000000512-apostasy-in-the-islamic-republic-of-iran.html> [lastet ned 13. november 2017]
- Khalaji, M. (2013, 3. oktober). *The Rise of Persian Salafism*. Washington D.C.: The Washington Institute. Tilgjengelig fra <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/the-rise-of-persian-salafism> [lastet ned 12. november 2017]
- Khamenei.ir (2015, 28. desember). The Story of Leader's unexpected visit to the family of a Christian martyr. *Khamenei.ir*. Tilgjengelig fra <http://english.khamenei.ir/news/2995/The-story-of-Leader-s-unexpected-visit-to-the-family-of-a-Christian> [lastet ned 13. november 2017]
- Kremida, D. (2012, 8. juni). Iranian Authorities Shut Church in Tehran. *World Watch Monitor*. Tilgjengelig fra <https://www.worldwatchmonitor.org/2012/06/iranian-authorities-shut-church-in-tehran/> [lastet ned 20. oktober 2017]
- Landinfo (2017, 29. november). *Iran: Kristne konvertitter og hjemmekirker (2) - arrestasjoner og straffeforfølgelse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/3652/1/3652_1.pdf [lastet ned 27. november 2017]
- Lane, G. (2014, 5. august). Iranian Church Sees Growing Muslim Convert Population Despite Risk of Death. *Charisma News*. Tilgjengelig fra <http://www.charismanews.com/world/43773-iranian-church-sees-growing-muslim-convert-population-despite-risk-of-death> [lastet ned 13. november 2017]
- Latschan, T. (2015, 6. juli). Iran's persecuted converts. *Qantara*. Tilgjengelig fra <https://en.qantara.de/content/christian-minorities-in-iran-irans-persecuted-converts> [lastet ned 13. november 2017]
- Lekic, S. (2006, 14. juni). Only Christian on Iran national side says he plays for his country. *Azad Hye*. Tilgjengelig fra <http://www.azad-hye.net/news/viewnews.asp?newsId=370alz11> [lastet ned 13. november 2017]
- Miller, D. A. (2015, april). Power, Personalities and Politics: The Growth of Iranian Christianity since 1979. *Missions Studies*, 32, 66-86. Tilgjengelig fra <https://duanemiller.files.wordpress.com/2015/08/mission-studies-duane-miller-on-iran.pdf> [lastet ned 20. oktober 2017]
- Mohabat News (2013, 4. juli). IRAN: Pastor Robert Asserian conditionally released from prison. *Church in Chains*. Tilgjengelig fra <http://www.churchinchains.ie/news-by-country/middle-east/iran/iran-pastor-robert-asserian-conditionally-released-from-prison/> [lastet ned 9. november 2017]
- Mohabat News (2016, 16. mai). The Arrest of Non-Trinitarians in Northern Iran. *Mohabat News*. Tilgjengelig fra <http://mohabatnews.com/en/?p=2899> [lastet ned 13. november 2017]
- Mousavi, K. (2014, 3. oktober). What kind of Minority is an Ex-Muslim? *Kaveh Mousavi* [blogg]. Tilgjengelig via Patheos <http://www.patheos.com/blogs/camelswithhammers/2014/10/what-kind-of-minority-is-an-ex-muslim/> [lastet ned 25. oktober 2017]
- Nashreney (2008). *'Ahad Jadid* [Det nye testamentet]. Teheran: Nashreney.
Omtale av utgivelsen tilgjengelig fra <http://nashreney.com/content/%D8%B9%D9%87%D8%AF-%D8%AC%D8%AF%DB%8C%D8%AF#add-to-fav> [lastet ned 13. november 2017]
- NOAS, Mellomkirkelig råd, Bispemøtet, Stefanusalliansen og Norges Kristne Råd (2017, 26. september). *Tro, håp og forfølgelse II. Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse?* Oslo: NOAS et.al. Tilgjengelig fra http://www.stefanus.no/filestore/Rapporter_notater_blader_etc/Trohapogforf%C3%B8lgelseIIweb.pdf [lastet ned 29. oktober 2017]

- NOCR, dvs. National Organization for Civil Registration (u.å.). *Birth Registration & Issuance of baby's ID card for Iranians abroad*. Teheran: National Organization for Civil Registration. Tilgjengelig fra <https://www.sabteahval.ir/kharejeh/tab-6057.aspx> [lastet ned 6. november 2017]
- Open Doors USA (2017a). Women Rise Above in the Middle East. *Open Doors Presence Magazine*, 2.2, 4-5. Tilgjengelig fra https://www.opendoorsusa.org/wp-content/uploads/2017/05/Presence_Magazine_spring_2017.pdf [lastet ned 23. oktober 2017]
- Open Doors USA (2017b). *Iran*. Santa Ana, CA: Open Doors USA. Tilgjengelig fra <https://www.opendoorsusa.org/christian-persecution/world-watch-list/iran/> [lastet ned 13. mars 2017]
- [Penal Code, Book 5] (1996/2013). *Islamic Penal Code of the Islamic Republic of Iran – Book Five*. Tilgjengelig via IHRDC <http://iranhrdc.org/english/human-rights-documents/iranian-codes/1000000351-islamic-penal-code-of-the-islamic-republic-of-iran-book-five.html> [lastet ned 6. november 2017]
- [Penal Code] (2013). *New Islamic Penal Code. Books I & II*. Tilgjengelig via IHRDC <http://www.iranhrdc.org/english/english/human-rights-documents/iranian-codes/1000000455-english-translation-of-books-1-and-2-of-the-new-islamic-penal-code.html> [lastet ned 24. november 2017]
- Pravoslavie.ru (2016, 12. januar). Spiritual Leader of Iran Ayatollah Ale Khamenei visited a Christian family on Christmas. *OrthoChristian.com*. Tilgjengelig fra <http://www.pravoslavie.ru/english/89763.htm> [lastet ned 28. april 2017]
- PressTV (2016, 12. januar). Iran captain Teymourian departs Qatari Umm Salal, now on Esteghlal radar. *PressTV*. Tilgjengelig fra <http://www.presstv.com/Detail/2016/01/12/445507/Iran-footballer-Andranik-Teymourian-Qatar-Umm-Salal-Esteghlal> [lastet ned 13. november 2017]
- Sadzadeh, A. (2013). Turning way from Shia in Iran. «A Tsunami of Atheism». *Qantara.de*. Tilgjengelig fra <http://en.qantara.de/content/turning-away-from-shia-in-iran-a-tsunami-of-atheism> [lastet ned 13. november 2017]
- Small Media (2014, 30. mai). *Heretics. Iran's Religious Minorities*. London: Small Media. Tilgjengelig fra <https://smallmedia.org.uk/heretics/heretics.pdf> [lastet ned 13. november 2017]
- Smith, S. (2016, 3. mai). Over 450,000 Join Iranian House Church Movement, Great Number of Muslims Turning to Christ. *The Christian Post*. Tilgjengelig fra <http://www.christianpost.com/news/over-450000-join-iranian-house-church-movement-great-number-of-muslims-turning-to-christ-158883/print.html> [lastet ned 13. november 2017]
- Sofiamo (2015, 6. februar). Why is Christianity Growing So Fast in Iran? *Daily Kos* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://www.dailykos.com/story/2015/2/5/1362609/-Why-is-Christianity-Growing-So-Fast-in-Iran> [lastet ned 13. november 2017]
- UNSR, dvs. UN Special Rapporteur (2015, 12. mars). *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, Ahmed Shaheed*. Genève: UN Human Rights Council. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/550ff19c4.html> [lastet ned 12. november 2017]
- UNSR, dvs. UN Special Rapporteur (2017, 17. mars). *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Islamic Republic of Iran*. Genève: UN Human Rights Council. Tilgjengelig fra https://www.ecoi.net/file_upload/1930_1510070608_g1706926.pdf [lastet ned 27. oktober 2017]
- USCIRF, dvs. United States Commission on Religious Freedom (2017, 26. april). *USCIRF Annual Report 2017 - Tier 1: USCIRF-recommended Countries of Particular Concern (CPC) - Iran*. Washington D.C.: United States Commission on Religious Freedom. Tilgjengelig via Refworld <http://www.refworld.org/docid/59072f503b.html> [lastet ned 13. november 2017]

- U.S. Department of State (2015). *International Religious Freedom Report for 2014. Iran*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/documents/organization/238666.pdf> [lastet ned 13. november 2017]
- U.S. Department of State (2017). *International Religious Freedom Report for 2016. Iran*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/documents/organization/269134.pdf> [lastet ned 23. oktober 2017]
- Vartanian, V. (2015, 2. april). Urmia: City of Churches. *Iran Wire*. Tilgjengelig fra <https://iranwire.com/en/features/990> [lastet ned 23. oktober 2017]
- Walton, A. (2017, 9. mars). Two Christian Arrested In Iran, Says Human Rights Group. *Christian Today*. Tilgjengelig fra <https://www.christiantoday.com/article/two.christians.arrested.in.iran.says.human.rights.group/105449.htm> [lastet ned 2. mai 2017]
- World Watch Monitor (2014, 29. september). New modern Persian Bible launched in UK and Turkey. *World Watch Monitor*. Tilgjengelig fra <https://www.worldwatchmonitor.org/2014/09/new-modern-persian-bible-launched-in-uk-and-turkey/> [lastet ned 13. november 2017]
- World Watch Monitor (2016, 11. august). Convert explains journey to Christianity, and why he left Iran. *World Watch Monitor*. Tilgjengelig fra <https://www.worldwatchmonitor.org/2016/08/convert-explains-journey-to-christianity-and-why-he-left-iran/> [lastet ned 13. november 2017]
- World Council of Churches (u.å.). *Evangelical Presbyterian Church of Iran*. Genève: World Council of Churches. Tilgjengelig fra <https://www.oikoumene.org/en/member-churches/evangelical-presbyterian-church-of-iran> [lastet ned 13. november 2017]

Muntlige kilder

- Amnesty Internationals Iran-team i London:
 - Møte i London 17. november 2016.
 - E-post 23. september 2017.
- Elam Ministries:
 - Foredrag på Malta i regi av EASO mai 2017.
 - E-post 28. september 2017.
- Human Rights Watch. Møte i Istanbul 22. september 2016.
- Iranskfødt journalist bosatt i Storbritannia. Møte i London 15. november 2016.
- Iransk konvertitt, kvinne, bosatt i et europeisk land. Møte i London 16. november 2016
- Iransk konvertitt, kvinne og asylsøker. Møte i Istanbul 23. september 2016..
- Iransk konvertitt med flyktningstatus fra UNHCR. Møte i Ankara 20. september 2016.
- Iransk pastor i Assembly of God. Møte i Teheran i november 2006.
- Iransk pastor i Emmanuel Protestant Church i Teheran. Møte i Teheran november 2006.
- Iransk pastor og medlem av eldsterådet i nettverket Church of Iran. Møte i London 16. november 2016.
- Iransk pastor tilknyttet en kristen organisasjon. Møte i Istanbul 23. september 2016.
- Iransk pastor tilknyttet en protestantisk kirke. Møte i Ankara 20. september 2016.
- Koreansk pastor i en protestantisk kirke. Møte i Istanbul 23. september 2016.

- Mansour Borji, iransk pastor og leder for Article 18 Initiative of the United Council of Iranian Churches. Møte i Uxbridge, Storbritannia, 17. november 2016.
- UNHCR i Ankara. Møte i Ankara september 2016.